

П. Б. 6
400

ОГЛЕДАЛО

СУДСКЕ ПРАВДЕ У СРБИЈИ

ИЛИ

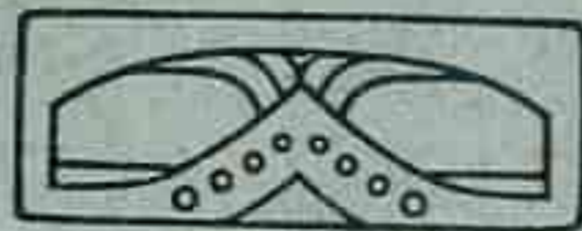
НА ЧЕМУ ПОСТОЈИ ИМОВНА БЕЗБЕДНОСТ
СРПСКИХ ГРАЂАНА

(ПОСВЕЋЕНО ПРАВНИЦИМА, ДРЖАВНИЦИМА И ПОЛИТИЧАРИМА)

ПО АУТЕНТИЧНИМ ДОКУМЕНТИМА

НАПИСАО

Петар Р. Марић

БЕОГРАД

ШТАМПАРИЈА „СИМЕОН МИРОТОЧИВИ“
УГАО УЛИЦЕ КРАЉА АЛЕКСАНДРА И ВЛАЈКОВИЋЕВЕ

1912.

0

11/11/11

11/11/11

J. B. B.
1100

10 = 21848.837
у Луки Ђеловићу режисеру
судске правде у Србији
Петар Р. Марић

ОГЛЕДАЛО

СУДСКЕ ПРАВДЕ У СРБИЈИ

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

ИЛИ

И. Бр. 45408

НА ЧЕМУ ПОСТОЈИ ИМОВНА БЕЗБЕДНОСТ
СРПСКИХ ГРАЂАНА

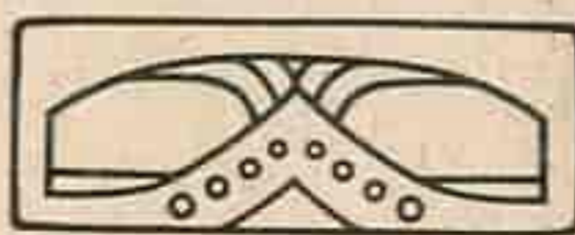
(ПОСВЕЋЕНО ПРАВНИЦИМА, ДРЖАВНИЦИМА И ПОЛИТИЧАРИМА)

ПО АУТЕНТИЧНИМ ДОКУМЕНТИМА

НАПИСАО

Петар Р. Марић

Лука Ђеловић

БЕОГРАД

Luka Celović

БЕОГРАД

БЕОГРАД

ШТАМПАРИЈА „СИМЕОН МИРОТОЧИВИ“

УГАО УЛИЦЕ КРАЉА АЛЕКСАНДРА И ВЛАЈКОВИЋЕВЕ

1912.

Handwritten text at the top of the page, appearing to be a title or header, possibly including the name 'L. O. ...'.

Printed text at the bottom of the page, including the name 'L. O. ...' and the word 'DEPT.'.

ОГЛЕДАЛО

СУДСКЕ ПРАВДЕ У СРБИЈИ

Марта месеца 1909. год., одмах после свршене анексионе кризе, поднео сам у заједници са г. Јевтом Костићем акт суду општине београдске, којим сам тражио да нам се у виду концесије изда искључиво право изношења сметлишта из свију приватних и јавних домова у вароши Београду. Ово тражење условили смо, да важи најмање три године, а за то време плаћаћемо по две хиљада динара годишње, и бесплатно износити ђубре из свих општинских зграда, како оних у којима су смештена њена одељења, тако и оних зграда, о чијем се одржавању стара општина.

Тадањи председник општине, г. Велисав Вуловић, примио је топло ову представку, и обећао своју помоћ, да се ова ствар што пре у дело приведе.

На седници својој од 23. маја исте године, одбор општински усвојио је једногласно ову нашу представку, са додатком Др. Воје Маринковића, одборника, ове садржине: „Ако би надзорна или судска власт стала на гледиште, да општина нема права

Handwritten text at the top of the page, appearing to be a title or header, possibly including the name 'Lulu Celovic'.

Lulu Celovic
BEograd

ОГЛЕДАЛО

СУДСКЕ ПРАВДЕ У СРБИЈИ

Марта месеца 1909. год., одмах после свршене анексионе кризе, поднео сам у заједници са г. Јевтом Костићем акт суду општине београдске, којим сам тражио да нам се у виду концесије изда искључиво право изношења сметлишта из свију приватних и јавних домова у вароши Београду. Ово тражење условили смо, да важи најмање три године, а за то време плаћаћемо по две хиљада динара годишње, и бесплатно износити ђубре из свих општинских зграда, како оних у којима су смештена њена одељења, тако и оних зграда, о чијем се одржавању стара општина.

Тадањи председник општине, г. Велисав Вуловић, примио је топло ову представку, и обећао своју помоћ, да се ова ствар што пре у дело приведе.

На седници својој од 23. маја исте године, одбор општински усвојио је једногласно ову нашу представку, са додатком Др. Воје Маринковића, одборника, ове садржине: „Ако би надзорна или судска власт стала на гледиште, да општина нема права

Handwritten text at the top of the page, appearing to be a title or header, possibly including the name 'Lulu Delovic'.

Lulu Delovic
BOSTON
MASS
U.S.A.

ОГЛЕДАЛО

СУДСКЕ ПРАВДЕ У СРБИЈИ

Марта месеца 1909. год., одмах после свршене анексионе кризе, поднео сам у заједници са г. Јевтом Костићем акт суду општине београдске, којим сам тражио да нам се у виду концесије изда искључиво право изношења сметлишта из свију приватних и јавних домова у вароши Београду. Ово тражење условили смо, да важи најмање три године, а за то време плаћаћемо по две хиљада динара годишње, и бесплатно износити ђубре из свих општинских зграда, како оних у којима су смештена њена одељења, тако и оних зграда, о чијем се одржавању стара општина.

Тадањи председник општине, г. Велисав Вуловић, примио је топло ову представку, и обећао своју помоћ, да се ова ствар што пре у дело приведе.

На седници својој од 23. маја исте године, одбор општински усвојио је једногласно ову нашу представку, са додатком Др. Воје Маринковића, одборника, ове садржине: „Ако би надзорна или судска власт стала на гледиште, да општина нема права

да ово даје као искључиву повластицу, онда Марић и Костић немају права ни на какву накнаду.

После ове одборске седнице, на састанку моме са г. председником, изјавио сам да ми се овај додатак г. Маринковића не допада, и да ја нећу моћи приступати послу око набавке возног материјала, док суд не изиште потребне одлуке од надзорне и судске власти. Г. Вуловић ми је том приликом објаснио, да ја могу приступити послу чим г. Министар Унутр. Дела одобри одлуку одборску као надзорна власт над општином београдском, јер је ова ограда потекла отуда, да ви не тражите накнаду из задовољеног права овом одлуком суда и одбора, а судска се одлука по овом предмету не може добити, јер ово и не спада у његову надлежност и реч „судска власт“ могла је потпуно изостати. Опростио сам се са г. Вуловићем доста задовољан, и по одобрењу ове одлуке, од стране Г. Министра Унутр. Дела, одмах сам приступио изради угледних кола. Док су ова кола била готова, дотле је г. Драг Атаназијевић, деловођа суда и одбора општинског, био готов са правилником и таксатаром, који нам је на потпис саопштио, уз напомену, да смо дужни да пожуримо са израдом возног материјала, јер су јаке врућине, а досадањи је начин изношења сметлишта испод сваке критике. Ми смо на то писмено изјавили, да је и наш интерес, да што пре почнемо посао, и да ћемо на 15 дана пре почетка посла известити суд актом, како би благовремено могао саопштити обављачима овога посла, да престану са радом.

Са израдом 34 кола, куповином коња и осталог прибора, били смо готови до 15. августа 1909. год. а 16. августа поднели смо акт суду општинском, којим молимо да одреди комисију за преглед кола, коња и осталог материјала, да саопшти досадањим обављачима, да ћемо посао почети 1. септембра, како би они могли тада извршити наплату за август, и да свршимо са потврдом уговора код надлежне држав. власти.

После овога нашега акта општински суд приступа послу и прописује нов правилник и таксатор, а ранији, који нам је саопштен на потпис, анулиран је. Овај нови правилник суд износи пред одбор 28. августа, који је после приличне дебате и усвојен. Кад сам прочитао нови правилник, ја сам се зграуо, јер су у њега унете и одредбе на које ја никад не бих пристао.

Тач. 1. новог правилника доведено је у питање наше тражење ове концесије на три године. Пласирати око 20000 динара у кола, коње, амове и остали прибор са шталама и становима за момке, и све то само за једну годину, те да, по истеку те године, продам сав набављени материјал у четвртину купљене цене, — то би могао само луд човек чинити, и само благодарећи доброту једнога пријатеља г. Вуловићевог, његовим посредовањем сам успео, да се уговор закључи на две године. Наша представка стоји лепо написана и 23. маја усвојена од стране одбора на три године, а новим правилником г. г. општинари сведоше је на једну...

2, Тач. 10. правилника општина прописује казне

и то: ако нас казни три пута, онда престаје концесија, *јер на изречене казне немам право на жалбу*. На овакву одредбу да ли има икога на свету ко би пристао на почетку самог уговарања о овом послу? Ја верујем да нема, јер кад хоће општина да нам одузме концесију, она нас може за три дана три пута казнити, а утрошити толики силан новац, па примити оваку једну одредбу, то не би нико био луд да учини.

Силом прилика нагнат, тај лудак морао сам да будем ја! Мој ортак, који је у ово подuzeће требао да унесе 10000 динара, обмануо ме је; није у готовом могао да унесе ни 10 пара; и онда сам морао тражити новац на другој страни, и пошто сам га нашао код мојих рођака и пријатеља и уложио, онда ми г. Вуловић подноси нож под гушу и подвикује: потписуј!!... или од целога посла нема ништа. После 5—6 непроспаваних ноћи, и после уверавања г. Вуловића, да ће он водити рачуна о томе, да је сваки почетак тежак, и да ће нас штедети бар првога месеца док се не изведе организација посла — шта сам знао друго, него сам потписао правилник који је општина, заједно са наредбом, о моме трошку оштампала у 5000 примерака и упутила грађанству и који гласи:

ПРАВИЛНИК

ЗА

ИЗНОС СМЕТЛИШТА ИЗ ДОМОВА

Одбор општински у седници својој од 28. августа 1909. год. решио је: да се усвоји правилник за изношење ђубрећа, који гласи:

На основу чл.: 95 тач. 1 и 5 закона о општинама и одлуке одбора општинског од 15. маја тек. год. суд и одбор општине београдске прописује следећи правилник за изношење кућевног ђубрета у београдском рејону.

1) општина београдска издаје под закуп, у виду концесије, право на изношење ђубрета у београдском рејону за време од једне или више година, према нахођењу суда. Ова концесија не односи се на изношење ђубрета из штала. Овим се не ограничава право сопственика да сами, а не преко другог, износе своје домаће ђубре из домова.

2) За право изношења ђубрета купац је дужан плаћати општини закупину, коју одређује општински суд са одобрењем одбора.

3) концесионар према општини има ове дужности :

а) да се строго управља према писменим наредбама које му општински суд буде издавао у погледу изношења ђубрета из приватних домова; да у одређеном року те наредбе извршује без права на ма какву жалбу;

б) да бесплатно износи ђубре из свих зграда у којима су смештена поједина одељења општинског суда и свих установа општинских;

в) да општини плаћа уредно уговорену закупину.

4) Кола за изношење ђубрета морају бити тако конструисана да се ђубре из њих не може просипати приликом утоваривања и извожења.

Сандук колски мора да има запремина 1.50 до 2 m³; може бити дашчан или гвозден. Ако је сан-

дук дашчан, дебљина мора бити $2\frac{1}{2}$ —3 см. у рендисаном стању. Даске сандучне морају бити добро једна у другу углављење у жљеб од најмање једног см. дужине. Углови на којима се крила склапају морају бити ошивени лимом, кола се морају заклапати са два капка који се отварају на ниже. Капци морају потпуно тачно да налажу на горњу ивицу и да имају преклоп најмање 5 см. широк са предње и стражње стране. Кола морају бити с поља прешарана мастиљавом бојом, како би се прљавштине одмах приметиле, а унутрашња страна сандука и заклопца добро натопљена карбоникумом.

Концесионар мора имати једна засебна кола у којима ће износити ђубре искључиво из домова у којима влада каква заразна болест (шарлах, дифтерија, тифус, колера и т. д.). Та кола морају изнутра бити постављена цинканим лимом, и њих мора концесионар после сваке употребе добро опрати и с поља и изнутра дезинфицирајућом течносту, коју ће бесплатно добијати од општинског суда. Ова кола не смеју се употребљавати за изношење ђубрета из домова у којима не влада заразна болест. Оправке кола врши концесионар по наређењу суда.

Општински суд има право да нареди концесионару како измену на колима тако и набавку нових кола ако би се утврдило, да по овом правилнику конструисана кола не одговарају намени.

Број кола одређује општински суд. Преглед кола вршиће општински суд преко својих органа два пута месечно.

5) Концесионар је дужан износити ђубре из

сваког дома два пут недељно; а по наређењу суда за поједине квартове и улице три пут недељно, а из заражених домова, гостионица, хотела и свих јавних локала свакога дана.

6) под ђубретом се разуме ђубре од почишћених домова, кујне, дворишта, као и сви разноврсни кућевни отпаци.

7) за изношење ђубрета плаћа се концесионару следећа такса месечно:

За квартове: савамалски, теразијски, варошки и врачарски:

1. од собе и кухиње, или малог дућана са собом	0·25 д.
2. од две или три собе са кухињом, или дућаном са магазином	0·70 д.
3. од четири са више соба са кухињом	1·50 д.
4. од кафане са кујном без штале:	
а) II. класа	3·50 д.
б) I. класа	5— д.
5. за ђубре из штала, поред горњих такса плаћаће се још по	1·50 д.

За квартове: дорћолски и палилулски:

1. од собе и кухиње, или малог дућана са собом	0·20 д.
2. од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазином	0·60 д.
3. од четири и више соба са кујном	1— д.
4. од кафане са кухињом од гостионице, од гостионице са кухињом без штале:	
II. класа	2·50 д.
I. класа	4— д.

8) концесионар је дужан на позив сваког грађанина однети ђубре из његовог стана најдаље у року од 24 часа. У случају да то не учини, казниће се према овим правилима.

9) Неуредном платиши концесионар није дужан очистити ђубре ако му најдаље до 15. идућег месеца не плати таксу за предходни месец. Кад такав случај наступи, концесионар је дужан о томе да извести општински суд, који ће са неуредним платишом поступити по закону.

10) Ако концесионар не би у свему испуњавао своје дужности које су у овим правилима прописане, општински суд има право казнити концесионара следећим казнама :

- a) од 100—150 динара.
- б) од 150—300 динара.
- в) одузимањем концесије.

Прве две казне изриче сам суд; трећу општински одбор на предлог суда. Против ових казни нема места жалбе.

У уговору који општина закључи са предузимачем има се назначити да ће се он у свему придржавати ових правила, како у погледу свих дужности, тако и у погледу својих правила.

11) концесионар је дужан бацати ђубре на место које му буде одредио општински суд. Место за избацивање ђубрета не сме бити изван атара београдске општине.

12) Зграде и шупе у којима концесионар буде држао кола и остале справе за изношење ђубрета

морају бити на крају вароши, на месту које одреди општински суд.

13) На случај да државне власти или судови оспоре право концесије предвиђене овим правилима, концесионар нема права ни на какву накнаду.

14) Сваки који би хтео сам, а не преко другог, да изнесе своје ђубре било из домова, фабрика, радионица, касарни, болница и т. д. мора се у свему придржавати овог правилника. Шталско ђубре може се иносити само на прописаним колима и преко других лица а не преко концесионара.

15) овај правилник важи од дана кад га одобри надлежна надзорна власт.

Н А Р Е Д Б А

Одбор општине београдске у седници својој од 28. августа ове године прописао је

„ПРАВИЛНИК О ИЗНОШЕЊУ ЂУБРЕТА У БЕОГРАДУ“ који је одобрио и Господин Министар Унутрашњих Дела, као надлежна надзорна власт, одлуком од 4. септембра ове године П№ 19866 и 19946.

По прописима тог „Правилника“ а на основу одборске одлуке од 23. маја ове године АБр. 2047, суд општине београдске закључио је уговор о изношењу ђубрета са г. г. Петром Марићем и Јевтом Костићем овд., који је потврђен код кварта варошког 5. септембра ове године под № 15780.

По том уговору, а на основу поменутог „Правилника“ и одборске одлуке, општина београдска

дала је реченим уговорачима под закуп у виду концесије изношење варошког ђубрета за време од две године, рачунајући од 16-ог септембра ове године. За време трајања закупа концесионари г. г. Марић и Костић имају искључуво право изношења ђубрета из приватних и јавних домова у Београду. Обим овог повлашћења ограничен је условом да сваки сопственик може и сам износити своје ђубре, ако зато има прописна кола; али, кад неће сам, на својим преносним средствима, да ђубре износи, онда га не сме другом дати, већ само напред поменути концесионарима.

Изношење шталског ђубрета није предмет повластице за уговораче, јер се исто нарочито изузима из повластице и оно се може износити и преко других лица, која зато буду имала кола по пропису поменутог „Правилника“, а не само преко концесионара.

Концесионари су дужни по тач. 5. „Правилника“ да ђубре износе из сваког дома два пута недељно, а по наређењу општинског суда за поједине квартове и улице и три пута недељно. Из заражених домова, гостионица, хотела и свих јавних локала — сваког дана.

По тач. 6. „Правилника“, под ђубретом се разуме: ђубре од почишћених домова, кујне, дворишта, као и сви разноврсни кућевни отпадци.

Концесионар је дужан по тач. 8 и 9 „Правилника“ да на позив сваког грађанина однесе ђубре из дотичног дворишта најдаље у року од 24 часа, ако му се за то плати прописна такса с тим, да

неуредном платиши није дужан износити ђубре најдаље до 15. идућег месеца. Но такав платиша на доставу концесионара биће кажњен по закону и овој наредби.

На основу чл. 95. тач. 1 и 5 закона о општинама и § 386. казненог законика Суд општине београдске позива грађанство града Београда да допусти поменути концесионарима, да у означеном року могу вршити изношење ђубрета по прописима поменутог „Правилника“ и да им зато плаћају таксе предвиђене у истом „Правилнику“.

Ко од грађана не буде хтео поступити по овој наредби и „Правилнику“ казниће се новчано од десет до сто педесет динара или од једног до двадесет дана затвора.

Од суда општине београдске, 10. септембра 1909. год. № 26375. у Београду.

Деловођа,
Драг. Ашанасијевић с. р.

Председник Општине Београдске,
В. Н. Вуловић с. р.

Кметови:

Сш. П. Живановић с. р.

Дим. Марковић с. р.

Пошто смо потписали правилник, онда општина преко њенога пуномоћника. г. Ђоке А. Живковића, адвоката, приступа закључењу уговора који гласи :

У Г О В О Р

ИЗМЕЂУ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ С ЈЕДНЕ СТРАНЕ А С ДРУГЕ СТРАНЕ ПЕТРА Р. МАРИЋА И ЈЕВТЕ КОСТИЋА ОВД.
ЗАКЉУЧЕН ЈЕ СЛЕДЕЋИ УГОВОР.

I Општина београдска даје у закуп у виду

концесије изношење варошког ђубрета у Београду за време од две године дана под условима изложеним у овом уговору.

1.) За време од две године дана од данас уговорачи Петар и Јевта имају искључиво право изношења ђубрета из приватних и јавних домова у Београду. Обим овог повлашћења ограничен је условом да сваки сопственик може сам износити своје ђулре, али не сме изношење другоме дати, кад неће сам да носи осим уговорачима-концесионарима.

2) Изношење шталског ђубрета није предмет повластице изношења за уговораче, јер се исто нарочито изузима из повластице, а по одредбама овде поменутог правилника.

3) За овај закуп у виду концесије плаћаће уговорачи Петар и Јевта општинској каси (2.000) две хиљаде динара у сребру, годишње, а плаћаће исту тромесечно у напред (500) пет стотина динара.

4) На име кауције, како за уредно плаћање закупнине, тако и за наплату казне по правилнику, положиће уговорачи Петар и Јевта каси општинској у готову или уложној књижици (1000) Једну хиљаду динара.

5) Правилник за чишћење и износ домаћег ђубрета из приватних и јавних зграда под Бр. 26.375. 1909 год. регулише узајамна права и обвезе уговорачких страна, како сада тако и у будуће својим изменама, учињеним на начин предвиђен тим правилником суда општинског.

Правилник овај под Бр. 26.375. прочитали су уговорачи и на исти у свему пристају.

II Повластица овим уговором дата уговорачима дата је под условима изложеним у одлуци Одборској општ. београдске од 15. маја ов. год. А. Бр. 2047, која је уговорачима позната и саопштена.

III Уговор овај почиње важити од 16. ов. месеца за две године.

IV Обе уговорачке стране и то: за општину београдску њен пуномоћник Ђ. А. Живковић по пуномоћију кварта варошког № 10.872. 1905 год. а Петар и Јевта за себе изјављују да је овај уговор њихова сагласна воља и да примају узајамна права и обавезе из овог уговора; свака страна има по један овакав примерак, а трећи је код власти која уговор тврди.

5. септембра 1909 год.
Београд

УГОВОРАЧИ

*Ђ. А. Живковић
Петар Р. Марић
Јевта Костић,*

Да су: за општину Београдску г. Ђока А. Живковић, адв. пуномоћ. по пуномоћију потврђеном овим кварталом № 10872/905 г., Петар Марић и Јевта Костић овд. које потписати лично познаје, овај уговор закључен између себе у свему за свој за општину и себе лично признали, квартал варошки тврди по наплати таксе.

№ 15.780

5. септембра, 1909 год.
Београд

Стар кв. варошког
члан

Д-р Љуб. Т. Мајсторовић

Пре него што ћемо почети посао, општина нас је оштетила са 2250 динара, што нисмо могли почети посао 1. септембра, него је помакла за 16. септембар, а ми плаћамо момке од 25. августа по 60 дин. месечно, и хранимо 40 коња.

Почетак посла ишао је да не може горе бити. Наишли смо на буру извесног дела грађана — самосталаца; један кмет тадањег општинског суда — затрован партизанством, чинио је потајно све, да што више омете посао, који смо почели. Његови лауфери летели су на све стране и припремали зборове против општинске управе, осуђујући је због — како се обично на зборовима говорило — *новога намења на грађане*, и ако сви поштени грађани признају, да су овим општинским таксатором знатно снижене цене од ранијих, што су приватнима плаћали. Последица тих зборова и потмулих радњи биле су и жалбе појединих грађана на решења госп. Министра Ун. Дела Државном Савету. Ове жалбе ја сам једва дочекао због тога, што ће се једном пречистити питање од стране највишег административног суда из тач. 13. правилника: *има ли општина право да овај посао да приватном лицу под закућ као искључиво право?* Државни Савет — Касација — у питањима ове врсте проговорио је да *има*, и тиме ми је скинуо терет једне читаве куће с плећа, који ме је читаву годину дана, радећи овај посао, притискивао. То решење г. Министра Унутрашњих Дела и Државног Савета гласи:

Мин. Унутр. Дела

П. № 22.142.

2. октобра 1909 године

Београд.

Милан Трандафиловић, кафеџија, Петар Јовановић, бак., Јеврем Васовић, трг. и Данило Антић, каф. овд. жалили су ми се противу одлуке одбора општине вароши Београда № 601 од 28. Августа ове год. и наредбе суда општине београдске № 26.375 од 10. Септембра тек. год. којим одлукама су прописана правила за изношење ђубрета из вароши Београда, — па су молили, да се рад општинске власти поништи.

По овој жалби расмотрио сам овај предмет, па сам нашао, да је радња општинске власти правилна и на закону основана с ових разлога :

Одлуке одбора општине београдске № 594 од 26. Августа ов. год. № 601 од 28. Августа тек године, којима је одбор утврдио правилник за изношење ђубрета и тиме одредио начин, на који се има износити ђубре из приватних домова, не могу се задржати од извршења у смислу чл. 152. зак. о општинама ни по званичној дужности. јер оне нису противне закону, ни по жалби жалилаца, јер се тим одлукама не вређају интереси и права појединаца. Закону нису противне зато, што је општинска власт дужна, да се брине о чистоћи и здрављу у својој општини, — чл. 95 тач. 1. и 5. зак. о општинама, према чему општинска власт има права да прописује правила о начину изношења ђубрета са приватних имања, што је и учињено овим правилником.

Право и интерес појединаца не вређа се овим одлукама с тога, што је остављено, да сваки појединац — сопственик зграде — може износити из својих зграда и сам, а не преко другог, и што концесионар неуредном платиши није ни дужан ђубре износити. Према томе, ни такса за изношење ђубрета није никакав намет из чл. 4. зак. о буџету, већ награда за извршени посао, коју плаћају само она лица, којима се тај посао фактички и изврши, а који она неће сама да изврши.

Исто тако није повређено право појединаца ни тиме, што се правилником не допушта да и друга лица, за награду, могу ђубре износити, јер је општина дужна, по горе поменутом законском пропису — чл. 95. зак. о општинама да се стара о чистоћи, те према томе она мора имати некога, који је њој одговоран, да тај посао, изношење ђубрета, врши, а то је у овом случају закупац.

Поред тога, београд. општина по чл. 1. зак. о варошкој трошарини може предузимати и друге радове, који би за здравље становника у Београду били нужни, за шта се тражи споразум између општинског одбора и Владе, — што је овде и извршено, пошто поменуте одборске одлуке није надзорна власт по чл. 152. зак. о општ. задржала од извршења. С тога је и наредба општинског суда № 26.375, умесна и законита, јер проистиче из одлука одборских, које су на закону основане.

Према свему напред изложеном, а на основу чл. 142. и 152. зак. о општинама а с погледом на

§ 10. устројства Централне Државне Управе и зак.
о таксама овим :

Р е ш е њ е м :

Одобравам поменуте одлуке и радњу општинске власти а жалбу као неумесну одбацујем, о чему се жалиоци извештавају ради управљања, пошто су таксу за решење платили.

Министар
Унутрашњих Дела
Љ. Јовановић, с. р.

III одсек
Државног Савета
Краљевине Србије

Бр. 6798

28. Октобра 1910 год.
у Београду

Господину Министру Унутрашњих Дела

Господине Министре,

По жалби Милана Трандафиловића, Јеврема Васовића и Николе Кики, овд., противу Вашег решења од 2. Октобра 1910 год. П.Бр. 22.142 III Одсек Држав. Савета донео је одлуку да је ожалбено решење на закону основано.

Извештавајући Вас о овој саветској одлуци част ми је у прилогу под ./. вратити Вам сва акта овога предмета на даљи надлежни поступак.

Решење III Одсека Држ. Савета послато је жалитељима преко надлежне полицијске власти.

Примите, Господине Министре, уверење о мом одличном поштовању.

члан III одсека
Државног Савета
Св. Милосављевић, с. р.

Да је овај препис веран својим оригиналима Министарство Унутрашњих Дела тврди, по наплати прописне таксе.

ПМЉ 3186
14. фебруара 1911 год.
Београд

По наредби
Министра Унутраш. Дела
Началник
Мил. Анђ. Вујичић

Првих дана октобра месеца 1909. год., имао је седницу Централни одбор самосталне странке за вар. Београд; у тој седници била је читава бура од протеста и осуде тадање општинске управе, зашто је овај посао уступљен мени — како веле — окорелом фузионашу, јер је сада овим фузионашки кадар појачан са 50—60 нових гласача. Тада је устао г. Велисав Вуловић, председник општине београдске, посуо главу пепелом, и признао кривицу општинске управе, да са партијског гледишта није требало тако радити, и на завршетку утешио одбор изјавом: „Ми смо дали концесију, ми ћемо је и узети“. Саопштавајући ми о овоме, један од угледних чланова Централног одбора, а мој лични пријатељ, рече ми, „Сад, Бога ми, потпаши се, Перо“!!

Пренеражен сам био изјавом г. Вуловића, и помислио: Сад ми је збиља са онако скандалозним правилником *осечена глава*. И нисам се преварио. Одмах су полетеле жалбе од појединих грађана, како им толико и толико дана „није сметлиште изнето“. Но срећем мојом, бранио ме је поднети списак општини београдској са преко хиљаду грађана, достављених суду општинском за казну, у

смислу тач. 9. правилника. Овај сам списак предао тадањем кмету економу г. Светозару Ж. Михаиловићу с молбом да у смислу правилника и закљученог уговора поступи.

Како је општина схватала своју дужност из уговорних обавеза, нека акта говоре:

Суду Београд. Ојшћине

Потребно ми је уверење о томе:

1., Да сам ја на дан 28. Септембра 1909. поднео списак са преко хиљаду сопственика зграда, за које сам у спроводном писму молио суд да их на основу своје наредбе Бр. 26375. од 10. Септембра 1909. казни, зато, што нису дали да из њихових домова износим сметлиште; и

2., Је ли суд кога од именованих сопственика узео на одговор и казнио за невршење његове наредбе. Таксу за уверење плаћам.

16. јануара 1911.
Београд

Учтив,
Петар Р. Марић, с. р
бив. закупац за износ сметлишта.

Овај је акт заведен под АБр. 1082 од 17. Јануара 1911.

Суду Београдске Ојшћине

Чиновници кривичног одељења г. г. Таса К. Теодосијевић и Војислав Ранковић, могу потврдити, да је акт о коме сам тражио уверење, АБр. 1082. од 17. Јануара ов. год. стајао уз остала акта моје концесије од 1909. године.

24 јануара 1911
Београд

Петар Р. Марић, с. р.
бив. закупац сметлишта

АБр. 1752.

Кривичном Одељењу

Да узме реч од г. г. Теодосијевића и Ранковића, по овој преставци Петра Р. Марића.

24. јануара 1911.
Београд

Председник Београдске Општине,
Љуб. М. Давидовић

Рађено 24. Јануара 1911 у суду
Беог. општине

На основу наређења суда општине београдске АБр. 1752. од 24. тек. мес., част ми је дати свој одговор у следећем:

Ја сам ступио у Кривично Одељење суда београдске општине 7. Новембра 1909 год. и после неколико дана добио сам у рад неколико предмета по коме су извесни сопственици имања достављали суду г. Петра Марића, концесионара за износ сметлишта, што им редовно или никако не износи сметлиште са имања. Упитан о овоме г. Марић је изјавио: да заиста не износи сметлиште са имања тих достављача, али не својом вољом, већ за то, што му исти сопственици не дозвољавају да им износи сметлиште, о чему је он известио суд пре извесног времена, и да се та његова представка у којој је именовано сва лица (сопственике имања) у целом Београду налази у Кривичном одељењу, по којој му, како изгледа, није ништа рађено. Ја сам се том приликом заиста уверио о наводима г. Марића, нашао сам ту преставку која је била од неколико табака, и по којој није ништа рађено, за то, што је г. Света По-

повић, тадањи кмет правник наредио г. Михајлу Илићу, бив. деловођи кривич. одељења, да само она лица узима на одговор и кажњава која буде доставила санитарска комисија овога суда због неизнетог сметлишта, а лица именована у представци г. Марића, да не позива нити их саслушава, јер би у противном суд требао да одреди најмање два своја чиновника који би имали да искључиво раде по доставима г. Марића. Ово сам ја чуо од г. Илића кад је одговорио г. Марићу на његово питање шта је урађено по његовој преставци, и казао му да је то наредио г. Поповић. Више немам шта да кажем.

Учтив,

Танасије К. Теодосијевић
писар Кривич. одељења

На основу наређења суда општине београдске АБр. 1752 од 24. ов. месеца, част ми је дати свој одговор у следећем :

Знам да је у 1909. год. г. Петар Марић бив. концесионар сметлишта, донео у Кривично одељење неке преставке у неколико табака, у којима је именовано лица — грађане београдске, који како је он преставио, нису дозволили да им износи сметлиште из њихових домова.

По овим преставкама не знам да ли је шта рађено, јер ја као извршилац радим само на наплати по пресудама и решењима, а горњи посао раде други чиновници.

Учтив,

Војислав Ранковић, с. р.
извршилац кривич. одељења

Оверава кмет
М. Марковић. с. р.

Акт овај заведен је под АБр. 2063. Јануара ове год.

Суду Београдске Општине

Шаље се суду тражено саслушање по предњем од г. г. Теодосијевића и Ранковића.

24 јануар 1911.

Београд

Кмет.

М. Марковић, с. р.

Да је препис акта суда Београдске општине веран своме оригиналу који се код суда налази, Суд Београдске Општине, по наплати прописне таксе, а по тачном сравнењу преписа са оригиналима, тврди.

Деловођа,

Драг. М. Јанковић

АБр. 2427.

31. Јануара 1911 год.

Београд

(М.П.)

За председника
Београдске Општине
Кмет-Правник,

Ђорђе Ј. Јанковић

Краљев. Српска

Општина града Београда

административ. оделење

А. Бр. 3008.

7. фебруара 1911 год.

Београд

На молбу г. Петра Р. Марића, концесионара за изношење варошког сметлишта, Суд Београдске Општине, по наплати прописне таксе издаје му препис акта АБр. 1082. од 7. фебр. 1911. год. који дословно гласи:

Пошто акта о којима тражи г. Марић уверење, нису заведена у општинске књиге, нити је на њима

назначено, кад су стигла општинском суду и ко их је примио, — то Суд београд. општине не може издати молиоцу никакво уверење по овој молби.

7. фебруара 1911. год.
Београд.

Председник
Београд. Општине
Љуб. М. Давидовић с.р.

Да је овај препис веран своме оригиналу тврди.

7. фебруара 1911 год.
Београд.

За Председника
Београдске Општине
кмет
К. Љ. Милешић

Усред силне борбе са општином, у новембру месецу, настаје мој сукоб и са мојим ортаком г. Јевтом Костићем. Повод сукобу је једна његова недопуштена радња, која га је онемогућавала и да седне за мој сто, а најмање да са мном ортакује. Из тога нашег сукоба потекао је од његове стране овај акт упућен општинском суду а који гласи:

Препис зав. под бр.
7665/910. г.

Суду општине београдске.

По уговору закљученом са општином београдском који је потврђен код кварта Варошког 5. Септембра пр. год. Бр. 15.780 ја и Петар Марић узели смо под закуп право изношења ђубрета из домова београдских.

Како смо ја и Марић у овом послу дошли у велики сукоб, који ће једино расправљати надлежне власти то јављам општинском суду да ја више нисам у могућности да испуњавам обавезе предвиђене-

поменути уговором и да од данас никакву одговорност за невршење тог уговора не могу примити.

Молећи Суд да ме изволи ове обавезе ослободити, ја му уједно јављам да ову ствар ако налази да је треба одбор да решава — треба изнети одбору на решење, *без учешћа* г. Воје Михајловића, одборника, који је у овом предузећу био ортак Петра Марића.

16. фебруара 1910. г.
Београд
сравнио: *Вој. Љ. Мирић.*

С поштовањем
Јевџа Косић
концесионар.

Да је овај препис веран свом оригиналу који се налази у актима овога суда (у економ. одељењу.) — под. Бр. 7665/910 год. — Суд општине града Београда тврди по наплати таксе.

Бр. 12092

9. Марта 1910 г.

Београд
писар,

Жив. Симоновић

За Пресед. Суда
кмет,

Свеш. Ж. Михаиловић.

Одмах другог дана по овој преставци г. Костићевој упутио сам акт општинском суду ове садржине:

Суду општине града Београда

Према уговору закљученом између мене и Јевте Костића и те општине, који је уговор потврђен код кварта варошког 5. септембра пр. год. Бр. 15.780., ми имамо повлашћен уговор са општином за изношење сметлишта.

Својим актом од 16. пр. мес. који је примио

суд општински, Јевта је изјавио, да одустаје од закљученог уговора.

Ја сам пак, актом мојим од 22. фебруара ове год. упућеном суду, по праву које ми даје §. 545. Грађ. Закона, изјавио: да примам на се обавезе по уговору, т. ј. да ћу сам све обавезе вршити.

Овим је свршено питање о важности уговора према општини са моје стране.

Према изложеном и према уговору, тражим да општина у року од *йеиш дана* заштити моје право из уговора, а и испуни своје обавезе, тиме:

1., Што ће одмах забранити даље изношење ђубрета лицима која сам доставио мојим актом од 2. фебруара ове год., а то су: Михајло Раковић, Михајло Ивезић и Спасоје Костић, а и следећим лицима, која данас раде, а то су: Јевта Костић, Теохар Дангалакидес и Јанаћ Деличрмус.

2., Да преко Управе града Београда саопшти свима овим лицима, да не смеју вршити изношење ђубрета, с молбом да им Управа силом свога ауторитета спречи овај рад.

Не учини ли ово општина, тужићу је за накнаду штете.

Молим за уверење да сам овај акт предао општини.

Таксу полажем.

11. марта 1910. год.
Београд.

С поштовањем
Пейтар Р. Марић, с. р.
закупац за изнош. сметлишта

Да је овај препис веран своме оригиналу који се налази у актима суда општине београдске (у еко-

номном оделењу) под Бр. 12.435/910. Суд општине града Београда тврди по наплати таксе.

Бр. 12.435.
11. марта 1910 год.
Београд.

(М.П.)

За председника суда,
кмет,
Свеш. Ж. Михајловић

писар

Жив. Симоновић.

Ни ова претња, као ни раније молбе, ништа ми није помогла. Општински суд просто *није хтео да заштити моје право* које проистиче из уговора.

Крајем маја месеца имао сам 11 конкурената, који су радили са 16 кола, и наравно, толико је мојих кола морало лежати без икаква посла. Полагао сам наду на садању општинску управу, у којој има половина и мојих политичких пријатеља, а која је баш тих дана била изабрана. Та моја јалова нада трајала је пуних осам месеци и она је баш и узрок што сам са овако великом пасивом пао.

Почетком Септембра 1910. г. иступила су од мене тројица мојих надзорника, направили су петора кола и отпочели рад за свој рачун. Новац за овај посао дао им је г. Свет. Михаиловић, бивши кмет — економ, т. ј. потписао им је меницу, коју су они есконтовали код Врачарске Штедионице. Појавом њиховом добио сам 14 нелојалних конкурената са 21 кола, и тако је моје *искључиво право* сведено на једну *шрећину посла*.

Гледајући посведневно сигурну пропаст своју, ишао сам и код тадањег управника вароши Београда, г. Душана Алимпића, показао му уговор и молио га, да он забрани рад лицима, која овај посао

бесправно обављају. Г. Алимпић ми је одговорио: да је за такву радњу потребна преставка суда општинског, коме они по закону морају такве услуге чинити, а по представкама приватних лица не могу никога за неправан рад кажњавати. Знајући да општина неће чинити никакве кораке, замолим га да његови органи приведу и саслушају свако такво лице, па да га са саслушањем спроведу кривичном одељењу општинског суда. Г. Алимпић ми је ту молбу испунио, и једнога дана имали су сви квартави посла са овим лицима, саслушане су спроводили општини, а ова по пријему акта *одмах их је њушијала да иду, да њродуже рад, да не дангубе!!!...*

Кад и то чудо видех, онда сам одмах упутио општинском суду акт, којим сам тражио да ми изда уверење о томе: Шта је суд радио по свима мојим до тада упућеним представкама, је ли, *на основи своје сојсџвене наредбе, упућене грађанству, ма једно једино лице казнио, које неправно носи ђубре**.

И суд општински издаје ми следеће уверење:

Краљ. Срп.
Суд Општине Београдске
Кривично Одељење

Бр. 8647.

16. септембра 1910 год.
Београд.

На молбу Петра Марића, концесионара, овд. суд београдске општине издаје му ово :

У в е р е њ е :

Да је по доставама Петра Марића, концесио-

* Види наредбу суда од 10. септембра 1909. г. № 26375.

нара, да извесна лица бесправно износе сметлиште из појединих домова, кривично оделење овог суда узимало на одговор сва достављена лица и то: Михајла Раковића, Михајла Ивезића, Спасоја Костића, Јевту Костића и Теокара Дангалакидиса, и да према истим није предузимала никакве законске мере, пошто за ове њихове поступке никакве одговорности по закону, за њих нема.

Такса за ово уверење у два динара наплаћена је у корист општинске касе.

Деловођа — писар
Т. Теодосијевић

За председника суда
судија,
Dr. Св. Предић

Дакле, за бесправан рад ових лица нема никакве казниме радње, то ми вели Суд општине београдске који ми је овај посао уступио у искључиву повластицу, и о томе са мношћом уговор написао и код држав. власти потврдио!!!...

Па кад нема до њих никакве кажњиве радње, онда је кажњива радња до тебе, ошћино! Како си смела продавати нешто што ни сама немаш?

Тако би било, тако би требало да буде у свакој правно уређеној земљи; али на несрећу моју, тако код нас није било, што ће се видети на крају овога излагања.

Гледајући како ствар мога подузећа наопако иде, сваким даном све горе и горе, кренем се једнога дана у општину, онако смућен и очајан, да по сваку цену кидам са овим несретним уговором, јер сам догурао дотле да ми свакога месеца треба близу две хиљаде дин. дуга за покриће расхода: примим

три хиљаде месечно зараде а за покриће расхода треба ми 4800—5000 динара. Дошав у општину (председника није било, јер је г. Главинић дао оставку) пријавим се једноме часнику, и изложим му своје очајно стање. Дотични господин ми на то рече: „Ту концесију дала ти је ранија општ. управа, она ти је дала, она ју је, како изгледа, са нарочитим планом и упропастила; него ти поднеси акт суду и тражи накнаду за раскинуће уговора и досадањи губитак.“ — Па да ли ће општински суд пристати на то? — „Буди умерен у захтевима, па ће морати пристати, јер сви видимо да те уговор дави и да трпиш губитке.“ Опростивши се с њим помислих: Е хвала Богу, нађох котву спасења! Одмах сам написао акт ове садржине:

Суду Београдске Општине

Уговором, који је између мене и општине Београдске закључен и потврђен код кварта Варошког 5. Септембра 1909. год. № 15780., дала ми је општина у закуп своје право на изношење ђубрета из варошких домова, као искључиво право општинско, као повластицу, а на основу одборске одлуке од 15. Маја пр. год. АБр. 2047.

Обим те повластице дат ми горњим уговором у закуп садржи две обавезе за суд општински:

1. Да само ја могу износити ђубре из варошких домова, и да то не може нико други радити као посао, а да сопственици имања могу износити сами ђубре, а не преко другог (тач. 1. и 14. пра-

вилника и став други наредбе општ. суда бр. 26.375./909.)

2. Да је сваки грађанин дужан чистити ђубре и платити таксу, који је општински одбор прописао (тач. 7 и 9. правилника).

Ја сам вршио и вршим савесно своје обавезе по уговору, али општина не врши своје обавезе. Не може или неће.

Из уверења суда општ. београдске 4. Јуна 1909 год. бр. 13.480. увериће се одбор, да је одлуку одборску од 15. Маја, о уступању концесије, — повластице — одобрила надзорна државна власт. — Министар. Унут. Дела. Препис тога уверења под /1 прилажем.

И поред тога општина Београдска није у стању да заштити моје право и да испуни своје обавезе.

Јер, као што се из прилога под /2 види, ја сам општинском суду још 11. Марта ове год. актом бр. 12435. доставио лица, која бесправно раде овај посао и износе ђубре, а тај рад њима општина није смела дозволити.

Ја сам према правилнику, као саставном делу уговора; према уговору и наређењу суда направио прописних 35 кола за обично ђубре и једна кола нарочито за износ ђубрета из домова у којима влада каква заразна болест. А нисам могао износити ђубре из свих домова, јер других 11 и словом једанаест лица раде тај посао и поред мога уговора.

Ја сам морао износити бесплатно ђубре из свију општинских зграда и под конкуренцијом још 11 других лица спустити таксу да ме не би угушио

сталан издатак за одржавање: 36. коња са толико кола; 40. момака и 8 надзорника; да бих могао бар што год наплатити за свакодневне нужне издатке и да би се спорије развијало нагомилавање дуга, који ми је створен недавањем заштите за дато ми уговором право.

Оштећење, које ми је нането, огромно је. Овако и даље радећи штета ће изнети на десетине хиљада, која на крају крајева мора пасти на општину, јер грађанска дужност не упућује ни мене ничему другом до одбрани свога права судским путем.

Општина не може или неће да испуни своју обавезу, као што се види из уверења суда бр. 8647./910., којим се тврди, да ништа није суд предузимао противу лица, која сам му доставио актом од 11. III-910. бр. 12435. Добро, али то не сме бити моја пропаст, то не мора бити ни предмет спора, ако општина схвата своју дужност и свој положај.

Ја предлажем следеће општинском одбору:

Пристајем на раскинуће уговора под овим условима:

1. Да ми се врати кауција положена општини.
2. Да ми се врати положена закупнина 2083.35 динара;
3. Да ми се плати износ ђубрета из општинских зграда по такси, коју је одбор прописао, а за време од 15. септембра прошле год. до 15. ов. месеца закључно;
4. Да ми се да накнада штете, коју одреде три лица, од којих ћу ја изабрати једно, општин.

одбор друго, а треће лице да одреди управа града Београда или Минист. Унутрашњих Дела.

Њихова је оцена обавезна за обе стране.

5. Да уговор престане важити од 1. Октобра ове год.

Да се општински одбор не би бојао плаћања оштете велике и претеране, а да ја не бих и даље пропадао, јер ми стоје беспослено 20. кола, 20 коња и 20 кочијаша, које морам да држим по сили уговора, ја чиним следећи предлог:

Пошто мени лежи 20 кола са повећим бројем људи, ја бих пристао место накнаде назначене у тачки 4., да ми општински одбор уступи одношење уличног ђубрета са калдрмисаних улица, и то само оних, које не чисти општина, већ које чисте сами грађани.

I. Обавезао бих се, да сво почишћено ђубре из тих калдрмисаних улица однесем на одређено место, у времену од 10 часова у вече до 6 часова ујутру, и то двапут недељно.

II. Ако је суду и одбору угодније, примио бих се и да чистим све оне улице, које сада општина чисти и да из истих односим ђубре. Ово бих чишћење вршио једанпут недељно, изузев елементарних непогода. А у свих ових 35 улица, за које примам обавезу чишћења, имаћу довољан број момака, који би посведневно одржавали чистоћу у истима.

За чишћење ових улица и изношење ђубрета, као и за одношење уличног ђубрета, поменутог у тач. I, тражим да ми општина плаћа по 100.000 динара годишње.

III За овај посао ја бих повећао потребан број возова и запреге.

Надам се да ће одбор усвојити ово моје тражење као посве корисно и за општину и за мене у толико, што ћу се спасти све веће и веће штете, коју на крају крајева има општина да плати.

Овако стално оштећен неиспуњавањем обавеза од стране суда општине, ја сам био принуђен, да првостепеном суду за варош Београд положим закупнину по уговору са општином до 1. октобра ове год. да бих могао од општине тражити и раскинуће уговора и накнаду судским путем, ако одбор ову моју понуду не усвоји.

Прилажем под /з препис признанице првостепеног суда.

Молим одбор, да своју одлуку донесе још у току овога месеца, како бих избегао судску парницу, а најдаље до 1. Октобра, кога дана треба да престане важити досадањи уговор.

18. септембра 1910 год.

Београд
АБр. 9437 св. АБр. 13.438

Учтив,
Пејшар Р. Марић.

Да је овај препис веран своме оригиналу, који се налази у актима овога суда под АБр. 9437 од 19-IX-1910, Суд Београд. општ. тврди по наплати таксе.

20 априла 1911 год.
у Београду
сравнио-Деловођа
Драг. Н. Јанковић

За председника
Београд. Општине
кмет-правник
Ђорђе Ј. Јанковић

Судбина и ове моје преставке била је као и свих ранијих. Упућена је правничкој секцији и киселила се више од два месеца. Најпоследње решена је на два дана пред мој пад, и то на категоричко тражење г. Љубе Давидовића, коме сам изложио своје очајно стање, и преклињао га да ми сачува образ, да не паднем под стечај, *а да бих образ сачувао, изјавио сам да њисајем да одмах највише изјаву: да усвојим оштини све што имам, и кућу и све што је у кући, и кола и коње, и све остале инвестиције које се у швали налазе само да оштина изравна моје повериоце.* Г. Давидовић ми је на то рекао: „Не дамо ми, Перо, да ти пропаднеш; ова се ствар мора за који дан решити.“ И решена је по мене наопако: *са једним гласом већине правничка секција оштинског суда одбила је моје захтеве.*

Пошто ми је порушена и ова моја последња нада, онда сам био принуђен — да не бих дозволио да се поједини повериоци наплаћују на штету осталих, — да предам Трговачком Суду кључеве, што сам на дан 4. децембра 1910 г. и учинио. Том се приликом утврдило, да је актива износила 41.000 динара, а пасива 57.600 динара. Али кад се узме на ум, да се за возни материјал и остале инвестиције око тога не може добити ни четвртина плаћене цене, онда излази да је актива највише 25 до 26.000 динара. Значи, кад ми се све прода, бићу дужан још преко 32.000 динара.

После мога пада, цела моја акција прелази на поверилачки одбор, који преко Трговачког Суда

овлашћује браниоца масе да против општине београдске као јединог проузроковача мога пада подигне тужбу, која гласи :

Првосијеном Суду за варош Београд

5. септембра 1909. год. Општина града Београда закључила је на основу одлуке свога одбора од 23. маја 1909 г. уговор по коме је Петру Р. Марићу и Јевти Костићу дала у закуп изношење варошког ђубрета у Београду. Тај је уговор потврђен код Кварта Варошког. Бр. 15780/909. (Прилог /1).

По тач. 2. тог уговора : закупци имају искључиво право изношења ђубрета из приватних и јавних домова у Београду. Обим овог повлашћења ограничен је условом, да сваки сопственик може сам износити своје ђубре, али не сме изношење другоме дати кад неће сам да носи, осим уговорачима — концесионарима.

„Правилник о изношењу ђубрета у Београду“ од 10. септембра 1909. Бр. 26.375., који чини саставни део поменутог уговора понова помиње право закупаца на изношење ђубрета из приватних и јавних домова у Београду, и у последњем одељку свом прети казном од 10—150 дин. или 1—20 дана затвора, како оном грађанину који би вршио изношење ђубрета под најам тако и оном, који би изношење свог ђубрета поверио другом а не концесионарима Марићу и Костићу. (Прилог ./ 2.).

И уговор и правилник санкционисало је Мин. Унутрашњих Дела решењем својим Бр. 22.142/909., а потом и Државни Савет својом одлуком Бр. 6798

1910., (в. Прилог ./ 3.). Закупци права на изношење ђубрета из Београда потпуно убеђени у то, да је њихово право искључиво нису се устезали да по тражењу општинског суда спreme сав онај материјал који је потребан за њихов посао.

Тако су они купили :

1., 34 кола обична са прибором по 252 дин. свега	8.568.—
2., Једна санитет. кола по пропису општинском	735.—
3., 34 комада ајнцера амова по 58 дин.	1.972.—
4., Један пар амова за санитет. кола	145.—
5., 39 коња по 120 динара	4.680.—
6., За превправку штала, станова за момке и магацин, и за смештај прибора и коњске исхране	<u>3.600.—</u>
Укупни издатак за инсталисање предузећа износи	19.700.—

Одржавање :

а.) За 35 кочијаша по 60 дин. мес.	2.100.—
б.) За једног шталмајстора по 75 дин.	75.—
в.) 1 помоћника шталмајстора	50.—
г.) 7 надзорника по 100 динара	700.—
д.) 1 писар	210.—
ђ.) Исхрана 39 коња по 35 дин. месечно за једног коња, укупно месечно	1.365.—
е.) Оправка кола, ков коња, оправка прибора месечно	300.—
ж.) Кирија канцеларије и штале	<u>200.—</u>
Укупни издаци месечно, динара	5.000.—

Без обзира на искључиво право закупца Марића на изношење ђубрета из вароши Београда; без обзира на наредбу општинског суда и прописану казну појавило се је поред Марића још неколико људи који су тај исти посао обављали и нелојално конкурисали Марићу. Марић је о томе известио општину београдску нарочитим актом и тражио да она заштити његово искључиво право и забрани нелојалним конкурентима даљи рад. Из уверења општинског од 16. септембра 1910. г. Бр. 8647., види се да Општина није ништа предузимала противу тих лица, јер вели: за овај њихов поступак никакве одговорности по закону за њих нема. (Прилог под ./. 4.).

Не могући добити заштите противу лица која су бесправно износила ђубре из Београда закупца Марић је молио Општину да казни она лица која су противно наредби општине таквим људима давала да им износе ђубре. Тај је акт он предао 27. септембра 1909. год. и доставио преко хиљаду београдских домаћина молећи да се на њих примени казна коју суд општине београдске у својој наредби помиње. Али тај акт по уверењу општине града Београда од 7. фебруара 1911. Бр. 3008. није заведен у општинске регистре нити је на њему назначено кад је стигао општинском суду.

И сад имамо оваку ситуацију:

С једне стране закупца — концесионара који по уговору са општином београдском има искључиво право изношења ђубрета из града Београда а с друге стране општину београдску која то право

неће да заштити како би га закупац могао уживати у пуном обиму свом. Јер нити хоће да узима на одговор лица која су бесправно износила ђубре из београдских домова нити хоће да узима на одговор лица која противно њеној наредби ђубре из својих кућа износе преко таквих лица.

Док општина није хтела ни да чује о својој дужности да заштити Марићу његово искључиво право дотле је Марић своју дужност морао да врши. Он је одржавао возни парк у броју који је био потребан за чишћење целе вароши, хранио је коње, плаћао је штале, кочијаше и надзорнике и бесплатно је износио ђубре из свих општинских зграда и из оних државних зграда чије одржање пада општини на терет, као што су судови, пореска одељења, полиц. власти, школе и т. д. (Види уговор.).

Услед оваког стања ствари Марић је почео грцати у дуговима. 18. септембра 1910. г. Марић и последњи пут покушава да пробуди општину из дремежа и преклиње је да учини што јој је дужност, како не би пропао. (Види акт АБр. 9437. Св. АБр. 13.438) (Прилог ./• 6.). Но узалуд. Општина је и преко тога акта прешла слежући раменима. 4. децембра 1910. Марић, незаштићен од стране општине, под теретом дугова предаје Трговачком Суду кључеве и овај му отвара стечај.

За његову пропаст крива је општина града Београда.

Како је Јевта Костић одустао од уговора са Општином 16. фебруара 1910. актом који је заведен под АБр. 12092., Петар Марић актом од 22

фeбруара 1910. Бр. 12092 изјавио: да пристаје да и даље врши уговорне обвезе, то су сва права и обавезе прешли на Петра Марића. Петар Марић је под стечајем, те се његовој личности супституише његова стецишна маса — § 24. Стец. Пост. Као бранилац стец. масе Петра Марића дакле, на основу овлашћења Првост. Беогр. Трговачког Суда од 21 фебруара 1911. Бр. 3097. тужим суду Општину Града Београда и молим да је на основу §§ 681, 800, и 819. грађ. зак. осуди да плати стец. маси Петра Марића и то :

1. Из напред изложеног види се, да је у инсталације овог подuzeћа уложено 20.000 дин. Услед појаве нелојалних конкурената чији рад Општина није хтела да сузбије, искључиво право закупца Марића на изношење ђубрета било је само на хартији, тако да је он онај посао што му је био остао за рад код појаве нелојалних конкурената, могао да обави са половином материјала, кола, коња, и т. д.; било је дакле довољно уложити у предузеће 10.000 динара у место 20.000 дин.

Да тих 10.000 дин. нису били уложени у предузеће они би се могли корисно употребити на другу страну или дати на приплод. Претпостављајући да би тај новац доносио 12% год. интереса приход би од њега за две године (за колико је уговор закључен) био 2400.—

2. Поменуто је да је Марић издавао по 5000 дин. месечно на име одржања свог особља, возног парка и т. д. Услед појаве нелојалне конкуренције петорице

људи, њему су приходи смањени на 6-ти део; па су се, разуме се, и трошкови, сразмерно томе, имали смањити на шестину. У место 5000 динара довољно је било трошити $(5000:6)$ 833.35 дин. Остатак у 4166.65. преставља стварну штету која за време од 5. септембра 1909 као дана закључења уговора до 4. децембра 1910. као дана пада под стечај, за 15 месеци дакле износи 62.499.75

Те две позиције престављају фактичку штету која се састоји у томе што су чињени непотребни издатци за један посао чији се је обим сузио и свео на $\frac{1}{6}$ услед тога што је Општина допустила петорици људи да раде онај исти посао који је она уступила у *искључиву ексклузиону* Петру Марићу.

Као даља последица оваког стања ствари настаје спуштање цене за изношење ђубрета од 28. августа 1909 год. само да би се колико толико могло радити и живети. Ту је таксу Марић морао просечно смањити са 35%. Тај мањак у такси са недобивеном минимумом зарадом или изгубљеном добити, ценим за све време трајања уговора са 20.000.—

За изгубљену репутацију и кредит стец. дужника услед пада под стечај тражим 15.000.—

Ову позицију уносим у тужбу зато што је општина Београд. својом познатом индо-

летношћу која се законски зове крајње небрежење непосредан повод краху Марићевом.

свега динара 99.899.75

Поред тога молим суд да осуди тужену страну да плати 1000 дин. на име парничних трошкова.

Таксу не полажем, јер у маси нема новаца по приложеном уверењу Прв. Беогр. Тргов. Суда.

Прилажем препис тужбе са прилозима за тужену страну.

Пуномоћник Општине Града Београда је г. Ђока А. Живковић, адвокат овд.

26. априла 1911. год.
Београд

Бранилац стец. масе Петра Р. Марића
Dr. B. И. Јовановић
адвокат

Одговор суда општине београдске, на тужбу врло је кратак 3—4 реда, али је карактеристично, да је у том одговору одредио суд вештаке од своје стране, који ће утврдити величину причињене миштете; значи, *суд признаје да ми је штећу причињавао и не чека захтев суда да одреди вештаке, него их сам именује.* Бранилац моје масе, г. Др. Васа И. Јовановић, адвокат, сазнав за то, *доуњује тужбу и одређује вештаке за рачун моје стечајне масе.* Општина од своје стране именује г. г. Миту Живадиновића трговца, члана фирме Јефта М. Павловић и Комп., и Раденка Драговића трговца, а мој бранилац именује г. г. Миту Стајића двор. књижара, и Мих. Васића трговца, члана фирме Васић и Симић. Нарочито позвани са обе стране прва дво-

јица г.г. Мита Живадиновић и Мита Стајић бирају трећега г. Перу Ђорђевића, апотекара овд.

Одређивана су три рочишта, одређени вештаци извршили су своју дужност савесно, и по општину корисно; могу слободно рећи, да су сва тројица *више ишлили оишинске иинтересе него моје*, јер је тужбом тражена стварна штета, а ни пет пара више, а вештаци су је једногласно за читаву трећину смањили. Бранилац мој г. Др. Јовановић хтео је да тражи око 217.000 динара, но на моју велику молбу одустао је од тога и тражио је суму у тужби изложену, коју ћу ја мојим књигама доказати, а по потреби допунити и најтежом заклетвом. Кад су ми вештаци саопштили своју процену, изјавили су да *верују у иачност подних доказа мојих о величини ише*, али пошто је тражена велика сума, то смо „ми твоју стварну изгубљену добит свели на минимум“, како ми рекоше „поднеси и ти мало за њихов нехат; ми ћемо се, казао је г. Живадиновић, мирне савести заклетити, да смо процену савесно извршили.“ На то сам изјавио, да спрам мене нису процену савесно извршили, „али пошто је ваша *процена за обе парничне стране закон*, то ни ја нећу ни најмање да утичем на вашу процену, пошто ћете ви то морати својом заклетвом потврдити“. Помислио сам: нисте ви мени стварну добит свели на минимум, него сте је сасвим збрисали, и ја ћу пошто вратим свакоме своје, и изравнам све трошкове око стечаја и парнице — доћи у исти материјални положај, у коме сам био и пре почетка овога посла. Па шта сам онда радио?!... Али сам се тешио

оном народном пословицом. „Боље је и црн комад него празна торба.“

Овде пуштам пресуде Првостепеног и Апелационог Суда, као и одвојено мишљење двојице судија Апелационог суда.

П р е с у д а

Првостеп. Суда за град Београд — надлежног по спору стецишне масе Петра Марића, бив. концесионара овд. коју заступа њен бранилац г. Др. Васа Јовановић адв. овд., противу Општине Београдске, коју заступа њен пуномоћник г. Ђока Кара-Јовановић, адв. овд.

Пресудили:

Судије: *Рад. Пачић*

Ђ. Јане

„накнада штете“

за судију — секретар

Љ. Миливојевић

Деловођа — писар

Др. М. Сшајић

Тужилачка страна тужбом од 30. априла ове године, бр. 18.927, преставила је, да је по тач. 2 уговора који је општина београдска закључила са Петром Марићем и Јевтом Костићем, којим је уговором овима дато у закуп изношење ђубрета из Београда, а који је уговор потврђен код кварта варошког под бр. 15780/909 искључиво право закупаца да ђубре из приватних и јавних зграда у Београду износе. Обим овога повлашћења означен је условом, да сваки сопственик може сам износити своје ђубре, али не сме изношење другом дати кад

неће сам да носи, осим уговорачима и концесионарима.

„Правилник о изношењу ђубрета у Београду“ од 10. септембра 1909. год. Бр. 26375, који чини саставан део поменутог уговора, поново помиње искључиво право закупаца на изношење ђубрета из приватних и јавних зграда и у последњем одељку свом прети казном од 10—150 динара или 1—20 дана затвора како оном грађанину који би вршио изношење ђубрета под најам тако и оном, који би изношење свог ђубрета поверио другом а не концесионарима Марићу и Костићу.

И уговор и правилник санкционисало је министар. Унутрашњих Дела својим решењем бр. 22142/909 а по том и Државни Савет својом одлуком бр. 6798/910 године.

Убеђени у то, да је њихово право искључиво, закупци су по тражењу општинског суда набавили потребан материјал.

Тако су они купили :

1.) 34. кола обична по 252 д.	8568 д.
2.) једна санитетска кола по пропису општинском	735 д.
3.) 34. комада ајнцера амова по 58 д.	1972 д.
4.) један пар амова за санитетска кола	145 д.
5.) 39. коња по 120 д.	4.680 д.
6.) за преправку штала, станова за момке и магацин за смештај прибора и коњске исхране	3.600 д.
Укупни издатак за инсталисање пре- дузећа износи	19.700 д.

Одржавање :

а.) 35 кочијаша по 60 динара месечно	2.100 д.
б.) за једног шталмајстора по 75 д.	75 д.
в.) једног помоћника шталмајстора	50 д.
г.) 7 надзорника по 100 д.	700 д.
д.) 1 писар	210 д.
ђ.) исхрана 39 коња по 35 д. месечно за једног коња, укупно месечно	1365 д.
е.) оправка кола, ков. коња, оправка прибора месечно	300 д.
ж.) кирија канцеларије и штале	200 д.
Укупни издатци месечно д.	5.000 д.

Без обзира на искључиво право закупца Марића на изношење ђубрета из вароши, без обзира на наредбу општинског суда и прописану казну, појавило се је, поред Марића, још неколико људи, који су тај исти посао обављали и нелојално конкурисали Марићу. Марић је о томе известио општину нарочитим актом и тражио да она заштити његово искључиво право и забрани нелојалним конкурентима даљи рад. Из уверења општинског од 16. септембра 1910. год. Бр. 8647, види се да општина није ништа предузимала противу тих лица, јер вели „за овај њихов поступак никакве одговорности по закупу за њих нема.“

Кад није могао добити заштиту противу лица, која су бесправно износила ђубре, Марић је општини доставио преко хиљаду домаћина, који су оним људима давали да ђубре износе. Тај акт, међутим, није ни заведен у општ. регистар нити је на њему назначено кад је стигао општ. суду.

Марић је своју дужност и даље по уговору испуњавао а општина га није заштићавала. Он је одржавао возни парк у броју, који је био потребан за чишћење целе вароши, хранио коње, плаћао штале, кочијаше и надзорнике и бесплатно је износио ђубре из свих општинских зграда и оних државних чије одржавање пада општини на терет.

Услед оваког стања ствари Марић није могао даље издржати и пошто се општина ни његовом последњем акту од 18 септембра 1910. год. није одазвала, он је под теретом дугова предао кључеве трговачком суду, који му је отворио стечај.

Јевта Костић је одустао од уговора са општином 16. фебруара 1910. год. а Петар Марић актом од 22. фебруара исте године изјавио је, да пристаје да сам даље врши уговорне обавезе, те су тиме сва права и све обавезе прешле на њега.

Па, како је Марић под стечајем, то бранилац његове стечајне масе, на основу овлашћења трговачког првостепеног суда од 21. фебруара 1911 год. Бр. 3907, тужи овом суду општину Београдску и моли, да је суд на основу §§ 681, 800 и 819 грађ. зак. осуди да плати стец. маси Петра Р. Марића и то :

1. 10.000 динара више уложених у предузеће због нелојалне конкуренције.

Услед неуживаних и неупотребљених ових 10.000 динара изгубљено је на интересу за две године, рачунајући по 12⁰/₀ год. инт. свега 2.400 динара.

2. На одржавање овог предузећа Марић је издавао месечно 5.000 динара. Услед појаве нело-

јалне конкуренције петорице људи, њему су приходи смањени на шести део, па су се, према томе и трошкови, сразмерно имали смањити на шестину. У место 5.000 динара довољно је било трошити ($5000:6=$) 833.35 динара. Остатак у 4166.65 динара преставља стварну штету, која за време од 5 септембра 1909. год. као дана закљученог уговора до 4. децембра 1910 г. као дана пада под стечај дакле за 15 месеци износи 62.499.75 динара.

Ове две позиције престављају фактичку штету, која се састоји у томе, што су чињени непотребни издатци за један посао, чији се је обим сузио и и свео на шестину услед тога, што је општина допустила петорици људи, да раде исти посао, који је она уступила у искључиву експлоатацију Петру Марићу.

Као даља последица оваког стања ствари настаје спуштање цене на изношење ђубрета испод таксе, утврђене одлуком суда од 28. августа 1909 год. само да би се колико толико могло радити. Ту је таксу Марић морао просечно смањити за 35%. Тај мањак у такси са недобивеном минимумом зарадом или изгубљеном добити, цени за све време трајања уговора са 20.000 динара.

За изгубљену репутацију и кредит стец. дужника услед пада под стечај тражи 15.000 динара.

Ову позицију унео је у тужбу за то, што је општина Београдска својом индолетношћу непосредан повод краху Марићевом, = свега динара 99.899.75.

На име парничних трошкова тражио је 1.000 динара.

Таксу није положио, јер у маси по приложеном уверењу Београд. трговачког суда нема новаца.

Заступник тужене општине у одговору на тужбу изјавио је, да не признаје навод тужилачке стране, да је општина проузроковала штету стец. дужнику Марићу и не признаје величину тражене штете.

Ради оцене штете обе парничне стране избрале су вештаке.

На рочишту од 27. септембра ове године бранилац тужилачке стецишне масе, остајући при тужби и тражењима у истој, тражио је, да суд осуди општину и на повраћај 1000 динара које је Марић положио општини на име кауције, што се види из уговора између њега и општине.

На навод заступника тужене општине, да општина није имала законског ослонца да противу оних лица, која су, поред Марића, ђубре износила, предузима законске мере, изјавио је, да је општина била дужна да тим лицима забрани изношење ђубрета, а имала је за то законског ослонца и по самом правилнику за изношење ђубрета а и § 326. крив. зак. даје јој могућности, да казни сва она лица, која су из београдских домова неправно износила ђубре.

Навео је даље, да је општина и без обзира на то, по § 681. грађ. зак. била дужна да под закуп дату концесију доведе у употребљиво стање.

На рочишту од 16. и 17. новембра ове год. заступник тужене општине изјавио је, да тужба неистинито представља да је концесија за искључиво право изношења ђубрета остала на стец. дужнику

Марићу. Поднео је акта овога и Јевте Костића упућена општини, из којих се види, да општина заједничку концесију Марића и Костића није пренела на Марића, већ да је овај решењем општ. одбора одбијен од тражења да се концесија пренесе на њега.

Изјавио је, да тужилачка маса у основу нема права на њено тражење, јер кривица тужене општине, било као резултат њене против правне или против уговорне радње, није ничим доказана, а поред тога ни један законски пропис не ставља општини у дужност, да врши и оне обвезе, које јој тужба намеће. А таква дужност општини ни уговором није наметнута.

Под претпоставком, да тужилачка страна у основи има право, изјавио је, даље, да тужилачка страна, према данас поднетим доказима од његове стране, нема права на целокупно тражење штете по § 545. грађ. зак.

На оцену вештака изјавио је, да је она невредећа, јер су вештаци вештачење вршили на лицу места без присуства парничара, а поред тога и сами вештаци су изјавили, да су за нека питања, која су дали, нестручни.

Поред тога вештачењем је утврђено, да је на лицу места нађено свега двадесет кола са запрегом, а тужба представља да је било 35 кола. Према овоме концесионари нису са своје стране испунили своју обавезу т. ј. нису имали 35 кола. С тога он факат, да је Марић имао оне објекте, које су вештаци ценили, не признаје без доказа.

Како код тужене општине није утврђена зла

намера, то тужилачка страна нема права ни на тражење штете у изгубљеној добити.

Заступник тужилачке стране изјавио је, да се из самих доказа, које је тужена страна поднела, види, да је Јевта Костић изјавио, како није више у могућности да испуњава обавезе, предвиђене уговором од 5. септембра 1909. год., и да не прима никакву одговорност за невршење тог уговора. Одмах после тога јавио се Марић, изјављујући, да он прима све те обавезе. Од те изјаве стајао је само Марић у уговорном односу са општином. Да је пак општина Марића као јединог саговорача, јединог закупца концесије за износ ђубрета сматрала, доказ су признаница општине под бр. 1076., где она признаје да је од Марића примила закупнину за изношење ђубрета. То исто тврди и признаница бр. 94, а из признанице Првостеп. Суда за град Београд од 11. септембра 1910. год., види се, да је Петар Марић овоме положио 1.000 динара за рачун општине београдске. Из кратког позива општине београдске од 14. августа 1910. год. види се, да је општина само Марића позвала, да полаже закупнину. Из свега овог се види, да је општина сматрала Марића као јединог закупца концесије.

Из §§ 30, 681, 682 и 870 грађ. зак. види се да законодавац намеће уступиоцу извесног права дужност, да гарантује могућност вршења тог права.

Што се оцене вештака тиче, изјавио је, да су они за предмет који су ценили, довољно стручни, јер се за исти не тражи особита стручност.

Да је Марић имао 35 кола за рад доказује

приложеним поравнањем код овога суда Бр. 35.938, а уз то нуди и допуну клетву, коју ће Марић положити.

На навод заступника тужене општине, да ова није имала злу намеру, изјавио је, да је за нечију одговорност за накнаду изгубљене добити довољно и крајње небрежење.

На данашњем рочишту заступник тужене општине навео је, да су наводи тужилачке стране недоказани. Чиновник који је позиве и признанице на Марића потписивао, није било овлашћено лице, да за општину свршава оне правне послове, какве наводи тужилачка страна, а осим тога, тим признаницама се констатује сам факат плаћања, а никако не и правни моменат раскидања односно преноса правног посла само на Марића.

Општина прописима, које заступник тужилачке масе наводи, није била позвана да право тужилачке стране заштити.

Концесија, дата Петру Марићу и Јевти Костићу није у — својој суштини — уговор о закупу.

По поравнању, које је тужилачка страна поднела, кола и остало не припадају Марићу, те је, према томе, нетачна оцена вештака, да је Марић због набавке возног парка имао онолику штету, колико су они т.ј. свог мишљења нашли.

Молио је суд да тужилачку страну одбије од тражења.

Бранилац тужилачке масе навео је да су наводи заступника тужене стране неумесни и молио је суд, да тужену општину осуди на плаћање на-

кнаде по процени вештака, као и на накнаду парничних трошкова.

Судски разлози:

По свршеном извиђању у смислу § 166. грађ. суд. пост. суд је нашао.

Уговором закљученим између општине Београдске с једне и Петра Марића и Јевте Костића с друге стране, овима је уступљена употреба права изношења ђубрета из Београда. По том уговору њих двојица су имали искључиво право да ђубре из вароши износе.

У том се уговору вели да општина београдска даје под закуп право на изношење ђубрета из вароши. По § 677 грађ. зак. закуп је уговор, којим се ствар каква непотрошена на употребу и корист за неко одређено време и опредељену вредност узима. А по § 679 грађ. зак. закуп ништа друго није него продаја употребљена; зато, што је за продају, то се под закуп даје и тако се и сматра, и ако друго што није уговорено тако се и цена плаћа. Уговор закључен између општине и Петра Марића и Јевте Костића има све оне елементе, које ови зак. прописи предвиђају. А што се право општинско односно изношења ђубрета из вароши даје у виду концесије, то не може овом уговору одузети карактер, какав он по сили закона има. Шта више за постојање и важност уговора, давање права под закуп у виду концесије индиферентна је ствар за важност уговора. Концесија нема са уговором ништа заједничко. Она је само форма, у којој општина,

силом своје власти, употребу тога права само за себе задржава и уступа ономе с ким се погоди.

Однос, који постоји између општине и оног, коме она употребу тог свог права уступи, не може бити тангирано називом тог права — он је за сауговораче апсолутно индиферентан. Једино је уговор меродаван за постојање односа између сауговорача.

Према овоме однос између општине и закупца преставља однос између закуподавца и закупца и као такав зависан је од законских прописа, који се на уговор о закупу односе — §§ 677—805 грађ. зак.

Факт, што је из ортаклука Петра Марића и Јевте Костића овај последњи иступио, не може утицати на постојање горњег уговора.

Иступањем његовим из ортаклука уговор о закупу није раскинут, тим пре, што је општина поглавито у Петру Марићу гледала страну, са којом је уговор о закупу закључила. Ово се најбоље види и из тога, што је општина по иступању Јевте Костића из ортаклука са Марићем, овога и даље сматрала као закупца, позивала га да положи закупну цену и од њега исту примала. Из њеног поступања са Марићем види се, да је она и даље остала при уговору, закљученом између ње и Петра Марића и Јевте Костића, јер се ни из какве њене радње не види, да је она иступањем Јевте Костића сматрала да је уговор раскинут. На акт Марићев, којим је општини саопштено да ће он и даље испуњавати обавезе из уговора и да иступање Јевте Костића

нема никаквог утицаја на раскинуће уговора, општина није ништа одговорила.

Да је овај уговор био у важности, потврђују и законски прописи, који о постојању уговора говоре. По § 531. грађ. зак. уговор је закључен онда кад једна страна што обећа а друга то прими или се изјасни да прима. А по § 532. грађ. зак. ово обећање и примање може се учинити не само речима него и другим знацима, а и самим делом, које вољу показује. Према овоме, баш и да је иступањем Костићевим из ортаклука егзистенција уговора била доведена у питање, овим, што је горе речено, уговор би се вратио у првашње стање.

У акту бр. 30.207, на који се заступник тужене општине позвао, да би доказао како је Марић одбијен од тражења, изложеног у акту упућеном општини 11. марта 1910. год., којим изјављује да одустанком Јевте Костића од уговора, прима обавезе по уговору на себе, у том акту стоји решење одбора општинског, којим се Марић одбија од тражења у колико се оно тиче његовог ортака Костића.

Ово решење одбора општ. по генералности својој и нејасности не може се односити на главну ствар: постојање уговора, јер о истом није никаква одлука ни донета. Ово решење потекло је услед акта Јевте Костића поднетог општини, у коме овај изјављује, да одустаје од свога акта, којим је тражио, да се раскине уговор, закључен између њега и Петра Марића с једне и општине с друге стране. Овим решењем општ. одбора још јасније се дока-

зује постојање уговора и чврста намера општине, да од уговора неће да одустане.

Однос, пак, који је владао између самих ортака Петра Марића и Јевте Костића, за општину је индиферентан. То се види и из целог опхођења њеног са Марићем, јер је она само њега позивала, само од њега закупну уговорну цену тражила и исту наплаћивала. У осталом, важност уговора не може се везати на однос, који је између ортака наступио § 540 грађ. зак. По § 680 грађ. зак. како се уговарајуће стране сложе за ствар и цену, одмах је и погодба готова и употребљене ствари купљене. Лични моменат, дакле, овде игра спореднију улогу. Ни назив „концесија“ не може изменити природу овог уговора. Одустанком једног од ортака прешле су обавезе и права из уговора на другог ортака, који онај реални моменат и даље попуњава и вољно и принудно, јер се од њега тражило испуњење обавеза из уговора у виду полагања кауције и плаћања закупне цене. А однос између ортака је чисто лични однос, однос ван уговора.

Из прилога, које је бранилац стец. масе Петра Марића поднео види се, да је Марић у неколико махова тражио од општинског суда да га у употреби његовог права по уговору заштити.

По § 681 грађ. зак. онај који ствар под кирију или закуп даје, дужан је ствар својим трошковима у стању употребителном предати и добар стајати за све недостатке, због којих ствар не би се употребити могла и такве надокнадити и препоне уклонити. Овај, дакле, јасни закон. пропис

ставља закупадавцу у дужност да закупцу да могућности, да закупну ствар може употребити онако, како му сам уговор дозвољава, јер би иначе употреба тог права, које из уговора за закупца потиче, без те заштите била илузорна и купац би имао по § 553 грађ. зак. права да тражи тачно испуњење уговора и накнаду штете због оштећења, немајући при том права да од уговора одустане.

Да Петар Марић за време трајања уговора од свог саговорача — општине Београдске, у употреби свог права, да он једини износи ђубре из вароши, није био заштићен, признао је и сам заступник тужене општине. Његов навод, да општина није била у могућности да свога саговорача од нелојалне конкуренције заштити, потпуно је немесан, јер неко може уступити само оно што има, а оно што има он је у могућности и да заштити — § 211 § 30 гр. зак.

По уговору, закљученом између општине с једне и Петра Марића и Јевте Костића с друге стране, овима је дато искључиво право изношења ђубрета из вароши. Према овоме, обавезна тужена општина да свога саговорача заштити, да би право своје по уговору могла уживати, потиче из самог уговора, а при том, и закон јој ту обавезу, по горе наведеним прописима, ставља у дужност.

У неиспуњењу те своје дужности огледа се небрежење од стране општине, а ко другоме штету нанесе из крајњег небрежења, он ће не само штету учињену накнадити, него ће и добитак због тога изгубљеног морати накнадити — § 819 гр. зак.

Како се парничне стране у вредности спора нису сложиле, то су сходно § 260 грађ. суд. пост. изабрале вештаке, који су своје вештачко мишљење дали.

Навод заступника тужене општине да вештаци нису стручни за оцену предмета о коме су вештачили, неумесан је, јер је природа самог предмета, који се имао вештачити, таква, да не изискује никакву нарочиту спрему.

Тако исто неуместан је и његов навод, да вештачење није правилно извршено за то, што је исто чињено без присуства суда и парничних страна. Вештачење, само по себи, није ни изазивало потребу, да се излази на лице места, јер се предмет вештачења није ни састојао у оцени ствари, које се код Марића још налазе, већ у оцени штете, коју је Марић невршењењем уговорних обавеза од стране општине, у опште претрпео. А о тој се штети вештачило у суду и у присуству парничних страна, те је исто, према томе, правилно и извршено.

Поднетим поравнањем закљученим између Младена Јовановића и Петра Марића код овог суда 23. новембра 1909. године Број 35.938, као јавном исправом у смислу § 188 грађ. суд. пост. доказано је, да је Марић у циљу изношења ђубрета из вароши имао 35 кола, толико исто коња и осталог прибора, који се у тужби помиње. Овим поравнањем уступљено је све то Петру Марићу на употребу све дотле, док буде трајао уговор за изношење ђубрета између њега и Марића и општине.

Поравнањем овим утврђено је и то, да је

Марић кола и остало набавио за свој новац, а да је све ово уступио Младену за дуг, који је код њега имао. С тога је неумесан и овај навод заступника тужене општине, да оцена вештака у погледу оштете за куповину кола и осталог, има да одпадне за то, што Марић кола и остало није ни имао.

Према свему овоме доказано је, да је тужена општина у испуњењу своје дужности: да Марићу обезбеди искључиво право изношења ђубрета из вароши, била крајња небрежљива, те се она с тога има и осудити, да тужилачкој стецишној маси Петра Марића накнади штету и изгубљену добит према оцени вештака, као и парничне трошкове и да Марићу врати његову кауцију §§ 31, 800, 819 грађ. зак. и § 93 грађ. суд. пост.

Како је бранилац тужилачке стец. масе поднетим уверењем Београд. трговачког суда од 19. априла 1911 године бр. 9578, доказао да у стец. маси нема новаца, те с тога није ни такса плаћена, то се тужена општина Београд. на основу чл. 5. тач. 6 и чл. 9 зак. о таксама има осудити на плаћање таксе.

На основу изложеног и §§ 303—306 грађ. суд. пост. и зак. о таксама, суд

П р е с у ђ у ј е:

Да тужена општина београдска плати стец. маси Петра Марића бив. овд. концесионара:

1.) На име набавке двадесет кола, толиким бројем запреге и коња (8.000) осам хиљада динара;

2.) За једна санитетска кола са прибором, запрегом и коњем (1.000) једну хиљаду динара ;

3.) За дограђивање постојеће штале и правку стана за момке, као и магацина за смештај прибора (3.000) три хиљаде динара.

4.) За одржање двадесет кочијаша за време од 15 месеци, за плату једном шталмајстору, помоћнику шталмајстора и књиговођи, за оправку кола, ков коња, оправку прибора, за кирију канцеларија и штала, као и на целокупно одржавање (30.000) тридесет хиљада динара.

5.) За нерад т. ј. изгубљену добит до истека рока уговору (15.000) петнаест хиљада динара.

6.) За изгубљену репутацију и кредит услед пада под стечај (8.000) осам хиљада динара ;

7.) На име парничних трошкова (200) две стотине динара ;

8.) Да тужена општина београдска врати Марићу (1.000) једну хиљаду динара примљене кауције.

Да тужена општина плати суду (3.100) три хиљаде једну стотину динара таксе.

Пресуду саопштити браниоцу стецишне масе и заступнику општине београдске.

Такса није плаћена.

Пресуђено у Првостепеном Суду за град Београд, 8. децембра 1911. год. Бр. 50.574. у Београду.

Писар,
Dr. M. Синојић.

Судија,
Рад. Пачић.

Пресуда Апелационог Суда

по спору стечишне масе Петра Марића, бив. концесионара из Београда, коју заступа њен бранилац
г. Др. Васа Јовановић, адвокат из Београда

прошиву :

Општине београдске, коју заступа њен пуномоћник
г. Ђока Карајовановић, адвокат из Београда.

Судили су :

Председник суда,
Милушин Ј. Марковић.

Судије :

због накнаде штете.

Насиас Антонијевић
Драгушин Драгушиновић
Воја Ц. Јанковић
Ашанасије М. Продановић

Деловођа,
Косија Појовић.

По благовременом незадовољству браниоца тужене општине под б. 3510. — Апелациони је суд расмотрио акта овог спора, заједно са пресудом првостепеног суда за град Београд од 8. Децембра 1911 год. Бр. 50574, која гласи :

„Да тужена општина Београдска плати стечишној маси Петра Марића, бив. овд. концесионара:

1.) На име набавке двадесет коња, толиким бројем запреге и кола 8.000 — осам хиљада динара;

2.) За једна санитарска кола са прибором, запрегом и коњем 1000 — једну хиљаду динара;

3.) За дограђивање постојеће штале и преправку стана за момке, као и магацина за смештај прибора 3.000 три хиљаде динара.

4.) За одржање двадесет кочијаша за време од 15. месеци, за плату једном шталмајстору, помоћнику шталмајстора и књиговођи, за оправку колаков. коња, оправку прибора, за кирију канцеларија и штале као и целокупно одржавање 30.000 — тридесет хиљада динара ;

5.) За нерад, т.ј. изгубљену добит до истека рока уговору 15.000 динара ;

6.) За изгубљену репутацију и кредит услед пада под стечај 8.000 — осам хиљада дин.

7.) На име парничних трошкова 200 — две стотине динара ;

8.) Да тужена општина београдска врати Марићу 1000 — једну хиљаду динара примљене кауције.

Да плати суду 3100 — три хиљаде једну стотину динара таксе.

Пресуду саопштити браниоцу стец. масе и заступнику општине београдске.

Такса није плаћена. — па је нашао, да је пресуда првостепеног суда на закону основана, зато је на основу § 317. грађ. суд. поступка одобрава.

Пресуђено у I одељењу Апелационог Суда.

31. Јануара 1912. год. Бр. 735, Београд.

деловођа
Косија Појовић

Преседник суда
М. Ј. Марковић

Одвојено мишљење.

Тужилачка страна право на накнаду штете заснива на том основу што тужена општина није заштитила његово искључиво право на изношење ђу-

брега од нелојалних конкурената, ма да је се он општини за заштиту обратио.

Искључиво право на изношење ђубрета нема ни сама општина београдска те га није могла ни пренети ни на тужиоца § 29 грађ. зак. То право она није могла добити ни својом одлуком, као ни тиме, што је њену одлуку одобрио Мин. Ун. Дела а овога одлуку Државни Савет. Прописи закона на којима је заснована одлука одбора општине београдске и Мин. Ун. Дела не овлашћују општину да може посао изношења ђубрета задржати као своје искључиво право. Чл. 95 тач. 1. и 2. зак. о општинама не садрже такво овлашћење. Њима се само одређује дужност, да се стара о чистоти у месту и околини, здрављу људи и стоке. Све мере које општина може предузети, да тим дужностима одговори, опредељене су у појединим законима, а у колико ту нису означене, општина их може својим наредбама, за које такође има у закону овлашћења прописивати. По томе, дакле, општина није, чл. 95 т. 1 и 2 зак. о општинама овлашћена, да прописује мере за то но ова законска одредба одређује само њену дужност, да се у границама закона и законских наредба стара о чистоћи. Али ни тај нити и један други закон не даје општини право, да овај посао изношења ђубрета може за себе конституисати као искључиво право, и забранити појединцима да се овим послом баве, нити садрже овлашћење, да путем своје наредбе то учини. На против повластице се могу дати само законом чл. 176

устава.* Ни закон о трошарини од 13. јула 1884. год. не даје јој то право. Тим законом општини је признато право на увођење трошарине, да због извршења тамо именованих радова прописана је дужност појединаца да плате таксу за употребу извесних објеката. У те радове, очевидно је, не улази изношење ђубрета овако како је оно уговором дато тужиоцу, јер оваке послове могу појединци вршити са оним истим успехом са којим и концесионар.

Утврђујући, да општина, као управна власт, имајући дужност да се стара о чистоћи, има овлашћење у § 326. кр. зак. да издаје наредбе у погледу чистоте и заштите здравља, ми налазимо, да нема права по тим овлашћењима, да за себе задржи искључиво право изношења ђубрета и наплате таксе, колику пропише за те услуге, већ само да прописује начин како ће се са што мање штете по здравље ђубре уклањати; да дакле може наредбама регулисати, како да се ђубре у авлијама скупља и држи до изношења, каквим колима да се износи, којим улицама, на којим местима да се износи и томе подобно и да за непослушност изриче казне, али нема право да забрани појединцима, да уз остале погодбе које пропише, могу тај посао радити, задржавајући га искључиво за себе, јер јој за то оскудева законско овлашћење.

То је у осталом и сама општина увидела, јер је наредбом № 26375 дозволила приватним лицима да сама могу износити ђубре, али им је забранила,

* Тај члан говори о повластицама државним.

Прим. Марић.

да то могу кад сама не раде, вршити преко других лица, но преко ње или оног коме она то право уступе, из чега се види да горња наредба није издата у циљу заштите здравља, већ ради фискалних интереса општине и по томе она није могла ни бити основана на прописима закона, који постављају правила за заштиту здравља, већ на законима који говоре о фискалним правима општине, а оваква права на наплату таксе не може прибавити својим наредбама, већ законом.

Најмање је општина могла поменути наредбу засновати на § 386. кр. зак. који не говори о оном о чему општина издаје наредбу и који и не прописује онолику казну колику наредба предвиђа.

Све ово констатује се ради тога да се утврди, да општина београдска и да је узела на себе обвезу, да сузбије конкуренцију према тужиоцу није то могла учинити из разлога што њена наредба пре свега и не предвиђа забрану и казну за оне који би тај посао радили, но само за појединце који би њихове услуге тражили, а друго и с тога, што према изложеном поменути наредба њена није била на закону основана и по томе казне њене не би могле бити примењене, јер власт која би те одлуке о казнама имала разматрати, имала би право ценити, да ли је наредба законита или не, без обзира на то што је одлука одбора постала извршна према одлуци Мин. Ун. Дела и Држ. Савета. Те одлуке по § 14 и 15 пол. ур. разматрају судови и они имају право, да се упуштају у испитивање легалности наредбе, пошто само законите наредбе имају

обвезну снагу — чл. 116 и 117 Устава, и да према томе дозволи или одбије примену казне, наредбом предвиђене. По томе дакле, тужена општина није могла изрицати казне по наредби која није на закону основана и по томе није дужна одговарати тужиоцу за штету, и кад би то с тужиоцем у уговору предвидела, а што тужилац није знао да она то по закону не може уговорити, штету која потиче из незнања закона има он и сносити.

Но ни правилник који је општина прописала ни уговор не говоре о овој дужности општине. Тужена општина није на себе примила обвезу да забрањује и казни оне који би овај посао радили мимо туженог, тужена општина преносећи на тужиоца своја права, то искључиво право обележила је у томе: да сваки сопственик може сам износити ђубре, али га не може другоме дати ради изношења сем тужиоцу. Ако је неко мимо тог уговора износио ђубре не сам него преко других а не тужиоца, тужиоц може од њега тражити накнаду штете, ако томе по закону места има, али не и од општине, јер нико није дужан за туђа дела одговарати — § 800 и 810 гр. зак. Општина није могла уговором обвезати трећа лица, јер на то није законом овлашћена, што је и тужилац требао да зна а ако није знао, онда он има да сноси штету од тога, што није закон знао. Забрана радње и каж. долазе у обим јавних права и одредбе које то регулишу јавног су карактера и не могу бити предмет уговарања међу приватним, нити општина јављајући се у улози прив. уговорача, може уговорити

о оном, што врши као управна власт, не може дакле, у уговорима с приватним уговарати и о својим функцијама као управна власт и у њему узимати обвезе да врши или не врши своју управну власт ни у границама закона, а још мање да је врши и изван граница, које су јој законима одређене.

Према изложеном, кад ни у уговору и правилнику општина није узела на себе обвезу да штити тужиоца од конкурената и кад му ту заштиту по закону није могла дати и да ју је узела не може ни бити према напред изложеном и одговорна за штету тужиоцу и кад би тужиоц утврдио, да је те конкуренције било, што није случај, јер саме претпоставке тужиоцеве о томе нису доказ, гласали смо да се тужилац од свога тражења као неумесног и недоказаног одбије и плати трошкове тужилац.

Број 735.
31/1 1912. године
Београд.

Судије:

Д. К. Драгутиновић
А. Т. Продановић

Одвојено мишљење г. г. Драг. Драгутиновића и Тасе Продановића, које се своди на то: „Општина није имала права да ми ову радњу да под закуп, што ја нисам знао, и баш зато што ја то нисам знао, имам да сносим штету која је из те радње проистекла, јер *незнање закона никога не извињава*“.

На страну, што се ја апсолутно не слажем са гледиштем г. г. Драгутиновића и Продановића, да општина нема права. Чл. 95. закона о општинама наметнута је општинама извесна дужност; из те дужности морају проистицати за општине и права

за вршење тих законских наређења. Одлуке суда и одбора по тим радњама административне су природе и оне не подлеже разматрању државних судова, него овде за општину београдску г. министра унутраш. дела и Држав. Савета, и њихове одлуке постоје и гласе: да *општина има права*. Али узмимо да је гледиште г. г. Драгутиновића и Продановића тачно, да општина није имала право да ово даје под закуп, зашто у том случају није правилније да штету повуче општина? Мени као неправнику слободно је и не знати законске прописе, али општина, код њенога правобранилачког одељења, у коме она плаћа два искусна правника са по 5000 дин. год. — *није смела не знаћи шта сме по закону — а шта не сме*, и према томе, држим да ће се свако са мном сложити, да је правилније, да општина због незнања закона повуче штету, него ја!

Пошто закон не допушта критику одвојеног мишљења, то сам, под видом критике на жалбу тужене општине, преко свога адвоката упутио Касационом Суду ово своје објашњење:

Касациономе Суду

По спору стец. масе Петра Марића противу општине града Београда стециш. дужник написао је своје консидерације о дужности општине да накнади штету којој је она узрок, па ме је молио да их у виду објашњења упутим Касац. Суду. Солидарисући се са његовим мислима мени је част упутити их Касацион. Суду у виду објашњења на пресуду Апел. Суда од 31/1 бр. 735 т. г.

Желим да олакшам суду правичну оцену овога спора у оној страни питања које је тужена општина истакла у своме незадовољству упућеном Апел. Суду; — да помогнем суду у оцени оних идеја, које је тужена страна истакла у споменутом свом незадовољству.

Истицање идеје: да општина није могла тужиоцу ни пренети искључиво право, према § 29 гр. зак., јер га она није могла стећи ни својом одлуком и ако је ту одлуку одобрио и Мин. Ун. Дела а овога Држ. Савет — доказ је пре свега и апсолутно основног незнања и права и судијских атрибуција.

Да ли општина има или нема неко јавно право административно, то не може парнична страна захтевати да суд реши, а суд у то питање не сме улазити.

Деобом државо-правних фактора и деобом њихових функција строго одељених, законодавац је ставио брану између њих, брану непрелазну за њих, у интересу оног великог правног начела, које се зове правни поредак који једини карактерише, не само културни живот државе — већ сачињава њен *raison d'être*, омогућава постојање бића државног.

Да ли неко физичко или правно лице, овде општина, има или нема права у јавно правном односу, то не може по својој законској способности, по обиму својих законских овлашћења о својој апсолутној надлежности решавати суд, коме је уставом дата функција да указује интервенцију лицима фи-

зичким или правним у области њихових привредно правних — дакле приватно-правних односа.

Или би жалиоц у незадовољству то појмио тек онда ако би му се рекло да духовни суд не може судити о облигационој или меничној обвези нити првост. државни суд разводити брак између православних грађана наше отаџбине.

Свако испитивање од стране суда, да ли тужена општина има или нема право које је уступила тужиоцу и критика судска административних одлука Министрове и Држ. Савета била би свакако неразумевање својих судских атрибуција у погледу на закон и правну науку, а незаконитост, флагрантна повреда његова у погледу на интерес парничара.

Суд има и право и дужност да само једно пита тужену страну: је ли теби, општино, одобрио рад, твоју одлуку Г. М. У. Дела, као твоја надзорна власт и је ли то доиста одобрио Држ. Савет, јесу ли та документа истинита или нису, која тужиоц подноси? И даље: Да ли је М. У. Дела и Држ. Савет учинио онако како по закону треба, е то општино, ја не знам, то ја немам право да испитујем. За њих је пресуда — одлука њихова светиња као и моја пресуда суда за парничаре у прив. праву.

Али је далеко за већу осуду идеја да § 326 крив. зак. не даје општини овлашћење за искључивост права.

Тако резонување ја нисам изнео ни у тужби ни у току спора. Таквим резонувањем, мени се бар чини, хтело се покрити и ојачати тврђење, да се

према том пропису крив. зак. § 326. општина није могла обвезати да казни оне, који би узурпирали њено право дато тужиоцу Марићу.

За осуду је та идеја за то, што се по својој апсурдности не сме инсиунирати ни једном парничару.

Тужилац Марић је од оног момента, кад су надлежне администр. власти, М. У. Дела и Држ. Савет, утврдиле искључиво право општинско, одобрењем одборске одлуке, стекао право на заштиту општинску, да му мора и чувати право које му је пренела.

Да напоменем, што парнична противна страна избегава да покаже да зна ауторитет власти своје не преноси ниједна правна установа кад своје право уступа.

Не може држава кад своје имање да у закуп, дати закупцу и Министарски положај и ако је Министар за државу право уступио ; не може му дати на услугу ауторитет своје полиције, своје жандарме, своју војску и топове, али тај свој ауторитет мора увек ставити у покрет, мора га употребити колико да заштити закупца, толико да очува своје право не за закупца већ за себе.

Тако и општина. Она је себи узела искључиво право ; пренела га је на Марића, али га је морала штитити, колико за Марића толико за себе.

Не желим морити суд критиком свију оних, често смешних и неозбиљних идеја и приговора, којима кипти незадовољство тужене стране.

Констатујем само један факат, да је тежња тужене општине и у току спора, а нарочито у неза-

довољству, да унесе забуну у расправу спорног односа парничара.

Спорни је однос чист. Он је приватно правног карактера, а не јавно правног.

Одлукама надзорних меродавних и надлежних власти општина је себи осигурала искључиво право изношење ђубрета из прив. домова. Још нешто више, искључиво право општинско одобрено је у фази преноса његовог на тужиоца Марића.

Заштита истиче из преноса извршеног путем теретног уговора. Марић је испунио своју обавезу (плаћао закупнину, носио ђубре из општин. зграда износно ђубре из прив. домова, одазивао се наређењу општ. суда кад год је од стране прив. грађана тражена интервенција његова — суда — да Марић изнесе ђубре), а суд општине београдске који по закону функционише у име општине није му дао заштиту противу оних који су крњили не право Марићево, већ само његов материјални интерес, а право општинско, искључиво право општине општина није чувала за себе и не чувајући га за себе, она је штетила Марића с дана на дан, док га материјално није довела до банкротства.

Свако друго резонување сем овог погрешно је, у својим конзеквенцама одвело би судској неправди.

Да је само она логика добра, која иде логиком факата, а погрешна она, која иде мимо логике факата, показашу и на још неколиким резонувањима у незадовољству тужене општине.

Вели се да тужилац Марић треба да тражи

штету од оних лица, која су тај посао радила поред њега, а не од општине. Овакво резонување је више него погрешно. Оно је апсурдно.

Није онај, који је поред Марића радио исти посао, повредио право Марићево већ право општине која је то уступила, пренела Марићу. Заштита — дужност заштите лежи у праву преноса, јер га је општ. пренела путем теретног уговора на Марића. Кад она не би штитила пренето право, чију је вредност у новцу примила, **она би вршила кривично дело преваре.** Она би ауторитетом својим — свакога преварила, да јој пренето право плати, а он после ако може нека отме од онога кога то општинско право обвезује, кад га она неће да штити.

Можда би општини то било јасније овако : да она пренесе једном грађанину облигацију другог свог дужника, а дужник покаже пријемнику писмено општинско да јој по тој облигацији ништа не дугује. Сад по схватању општине у незадовољству тај нема право да тражи своје паре натраг и таксе и трошкове за тужбу противу дужника.

Тако општинско резонување је логика мисли мимо логику факата.

Има још један пример оваке логике. Не може, вели, општина с приватним уговарати о својим пословима, које врши као управна власт, ни у границама закона а још мање послове ван тих граница.

Молим вас, господо касац. судије пред вама је, уговор, ето га у актима, о чему он гласи : општина за означену вредност у готовом и натури преноси Марићу једно своје искључиво право. Преноси га

за што? За то да не би она држала 100 кола, 100 кочијаша и 50 надзорника, да се изнесе ђубре из приватних домова. То је право она себи осигурала као искључиво право, путем одлуке надлежних државних власти, онако, као што има тамис, касапску аренду и т. п. Осигурала исто уз одобрење надлежних државних власти. Где је ту јавна функција пренета на грађанина Марића? Она је пренела само реализовање тога права. Право није пренела, кад истече рок уговору не би Марићу остало право, јер је реализовање тога права пренето за одређено време.

Све сам ово изнео, да, као што рекох, олакшам суду оцену свију оних мисли које је тужена општина изнела у незадовољству, и за то молим Касациони Суд да пресуду Апел. Суда одобри као закониту.

Касациони Суд, у своме III одељењу у коме суде г. г. Никола Ђ. Нинић као председавајући; судије: Марко Ђуричић, Иван В. Ивковић, Милош П. Чупић и Димитрије Карић примедбама својим са 4 против поништио је пресуду Апелационог Суда.

Ево примедба Касационог Суда:

Касациони Суд у Београду

17. Марта 1912 г.

Бр. 3668.

Апелационом Суду

У име Његовог Величанства Краља Србије Петра I. Касациони Суд Краљевине Србије у III одељењу своме расмотрио је по жалби заступника тужене стране под № 10.018 акта спора стец. масе Петра Марића бив. концесионара овд., противу оп-

штине Београдске због накнаде штете, заједно са пресудом тога Суда од 31. Јануара 1912. год. бр. 735 па је нашао, да иста пресуда не одговара закону: тужилачка страна, као што се из пресуде првога суда види своје тражење заснива на:

а.) уговору закљученом између ње и београдске општ. по коме је она имала искључиво право изношења ђубрета из вароши;

б.) правилнику о изношењу ђубрета бр.26.375/909 за који наводи да је саставни део уговора, по коме је предвиђена казна за оне, који би вршили изношење ђубрета под најам као и оне који би изношење свога ђубрета поверили другима а не тужилачкој страни, — и

в.) на околности што суд општине београдске по представкама тужилачке стране није спречио извесн. лицима за време изношења ђубрета посао за који је тужилачка страна искључиво право, уговором закљученим са београд. општином, себи обезбедила.

За расправу спорног питања да ли тужилачка страна има право на тражену накнаду или не, од пресудног је значаја анализа својства, у којима се Београд. општина у горњим својим радњама и нерадњама јављала или имала да јави, јер се општина као и држава, у својим односима јавља у двојној улози: као приватно-правна личност — фискус и као јавно-правна личност — власт, којој су делегиране извесне јавно-правне функције. Тако закључујући пом. уговор са тужилачком страном београдска је општ. имала својства једне приватно-правне личности, што се даје закључити и по самој природи односа у који

је ступила, јер она као јавно-правна личност, власт, не уговара, већ заповеда а и по стању које је ту у томе односу представљала.

Прописујући правилних за изношење ђубрета од 10. Септемб. 1900. год. бр. 26.375, којим је и казна за његову повреду предвиђена, београдска се општ. несумњиво јавља као јавно-правна личност, власт, којој су атрибуције додељене у јавном интересу, јер право кажњавања по закону искључиво припада држави одн. оним органима, на које она то своје право пренесе.

Тражећи интервенцију беог. општ. да се њено искључиво право изношења ђубрета заштити и рад њеним конкурентима спречи тужилачка је страна могла да стави у покрет општину само као јавно-правну личност, орган власти, који би силом делегиране му влаати имао да спречи конкуренцију тих лица тужилачкој страни.

Прелазећи преко питања, да ли је општина и као приватно правна личност могла закључити пом. уговор и материјално извршење једне од својих јавних дужности — одржавања чистоће, у вароши из чл. 95. тач. 1. зак. о општинама пренети на једно приватно лице, и да ли је она могла правилником прописати казну и за једну такву радњу као што је била радња конкурентата, тужилачка страна — прелазећи преко тих питања као подређених у овоме спору, ваља се задржати на основном питању, а то је да ли у томе, што суд општине београдске није спречио конкуренте тужилачке стране у овоме послу, може постојати основ за грађанску одговорност

тужене београдске општине да тужилачкој страни накнади штету која јој је по њеном представљању, крајњим небрежењем тужене општине нанесена.

Као што је напред речено тужилачка је страна својим претставкама, да општина заштити њено искључиво право изношења ђубрета из вароши које јој је обезбеђено уговором и правилником могла да стави у покрет општину, само као јавно-правну личност, власт, јер приватно-правне личности немају законске могућности, да учине оно што је тужилачка страна својим представкама тражила. За рад по тим представкама дакле, општина би имала да употреби принуду, која јој је као власти делегирана и којом је запређена свака повреда прописаног правилника новчаном казном од 10—150 динара или затвором од 1—20 дана. Према казни, коју правилник предвиђа за заштиту тог искључивог права тужилачке стране по §§ 3 и 4 пол. уредбе био би надлежан суд општине града Београда; он, суд општ. Београда, дејствује у јавном интересу и о његовој акцији т.ј. о томе кад ће он и како употребити делегирану му власт не могу приватна лица па ни општина београдска као приватно-правна личност уговоре чинити § 538. гр. зак. Београдска општина дакле као приватно-правна личност није ни могла по закону да покрене суд општине града Београда, да овај учини нешто, на што се она уговором као приватно-правна личност обвезала.

Али она обвезу, да заштити искључиво право тужилачке стране на изношење ђубрета из вароши, није ни примила на себе, то се види из прописаног правилника (т. 13.), за који тужилачка страна наводи,

да је саставни део уговора, а по коме тужилачка страна нема право ни на какву накнаду чак ни у случају ако би власти (управне или судске) оспориле и само право на концесију. Кад општина не одговара ни за случај да тужилачка страна цело право на концесију из уговора изгуби онда у толико мање може одговорати за случај кад је тужилачка страна спречена да ту концесију у свом пространству ужива.

Кад тужена општина није примила на себе обавезу, да обезбеди уживање искључивог права на изношење ђубрета из вароши тужилачкој страни и кад таква њена обавеза из разлога који су напред изложени, и да је уговором на себе узела не би по § 538. гр. зак. вредила, јер је немогућа, — онда су и првостепени и Апелациони Суд погрешили, кад су тужилачкој страни право на тражену накнаду штете и изгубљене добити признале.

С тога Касациони Суд, на основу § 325. гр. суд. пост. ништи горњу пресуду тога суда и враћајући му сва акта овога предмета, препоручује му, да даље по закону поступи.

Деловођа — писар

Председ. судија

Апелациони Суд у седници својој од 7. априла тек. године *није усвојио примедбе III одељења Касационог Суда*, него је дао своје против-разлоге и упутио спор Општој Седници Касационог Суда на решење.

Апелациони Суд
 Бр. 2451.
 7. априла 1912 год.
 Београд

К а с а ц и о н о м С у д у

(За општу седницу)

Апелациони Суд не може да прими примедбе III одељ. Касационог Суда од 17. марта 1912. год. Бр. 3668, учињене на пресуди Апелационог Суда од 31. Јануара 1912 г. бр. 735. донесене по спору стец. масе Петра Марића, бив. концесионара из Београда против Општине Београдске због накнаде штете, са ових разлога :

Касациони Суд своје гледиште заступљено у горњим примедбама, да у томе, што београдска општина није спречила конкуренте тужилачке стране као искључивом закупцу права на изношење ђубрета у вароши Београду, не може постојати основ за грађанску одговорност тужене општине за накнаду штете тужилачкој страни тиме нанесене, заснива на двема консидерацијама :

1. Што је такав уговор који је општина Београдска као приватно правно лице закључила са тужилачком страном, по коме је се обавезала да кажњава конкуренте тужилачке стране у овоме послу био немогућ према одредби § 538 грађ. зак. Тужилачка страна, вели се у примедбама, могла је својим представкама да јој општина београдска заштити њено искључиво право изношења ђубрета које је себи уговором обезбедила, општину београд. ставити у покрет само као јавноправну личност и

према казни која је одређена за таква лица у прописаном „Правилнику“ од стране одбора општине града Београда, за заштиту тога искључивог права био би надлежан општински суд. Општински Суд дејствује у јавном интересу и о његовој акцији т. ј. о томе кад ће он и како употребити му делегирану власт не могу приватна лица па ни општина Београдска као приватно правна личност уговоре чинити, јер је такав уговор немогућ. Према томе, закључује Касациони Суд, београдска општина није ни могла по закону да покрене Суд општине града Београда да овај учини нешто на што се она као приватно правна личност обавезала.

Апелациони суд налази да овај први разлог примедба Касационог Суда на коме заснива неодговорност тужене општине на накнаду спорне штете тужилачкој страни не може опстати. Апелациони Суд при том слаже се са Касационим Судом у томе да суд општине града Београда дејствује у јавном интересу и да о његовој акцији т. ј. о томе кад ће он и како употребити делегирану му власт не могу приватна лица па ни општина Београдска у својству приватно правног лица уговоре чинити, јер би такав уговор био немогућ у смислу § 538 грађ. зак. Само Апелациони Суд сматра у исто време да овде није тај случај. Тужена општина, закључујући као приватно правна личност са тужилачком страном уговор о закупу, није третирала њиме ништа немогуће, те да би имало места примени § 538 грађ. зак. У овом уговору третирано је искључиво право закупца тужи-

лачке стране на изношење ђубрета из домова приватних и јавних зграда вароши Београда на основи коју је поставио утврђени Правилник кога је прописао одбор општине града Београда у својству јавно правног лица и у границама тога „Правилника“ имају да се крећу права и дужности уговорних страна. То се све јасно види и из самог уговора.

Међутим одговорност тужене општине за накнаду штете тужилачкој страни због тога што није спречила нелојалне конкуренте њене у овом закупљеном послу, јасном постаје, кад се само спорно питање постави на своје место, јер је оно примедбама Касационог Суда депласирано.

Тужена је општина задржала за себе искључиво право изношења ђубрета из приватних домова и јавних зграда и по закону надлежне државне власти то су јој право признале. То своје искључиво право она је уговором дала под искључиви закуп и реализање тога права тужилачкој страни и тај је уговор такође одобрен од надлежне државне више власти. У тој сврси одбор општине града Београда у својству јавно правног лица, како то сматрају и примедбе Касационог Суда прописао је „Правилник“ о изношењу ђубрета преко уговореног закупца и у том својству у њему је прописао и казне за оне грађане који би повредили прописе овога правилника на тај начин што би конкурисали тужилачкој страни у изношењу ђубрета или што би давали другоме а не тужилачкој страни као искључивом закупцу да им ђубре из домова износи који је правилник такође Министар Унутр. Дела

одобрио као надлежна надзорна власт. А суд општине града Београда опет као надлежан извршни орган општине београдске посматране као јавно правне личности издао је и своју „наредбу“ којом је позвао грађанство општине Београдске да се по прописаном „Правилнику“ управља и запретив од своје стране као по закону надлежне власти на основу чл. 95 тач. 1. и 5. зак. о општинама и § 386 казненог законика примену казне коју је одбор општински прописао „Правилником“.

Појавом других лица која су вршила изношење ђубрета из приватних домова вароши Београда на уштрб искључивог права тужилачке стране као закупца и грађана који су давали другима да им износе ђубре а не тужилачкој страни, несумњиво су повређени на првом месту прописи „Правилника“ одбора општинског по коме се ђубре имало износити средством уговореног искључивог закупца, тужилачке стране и који је постављен као основица закљученом уговору општине Београдске као приватног лица са тужилачком страном, као и наредба суда општине града Београда којом су грађани позвати, да се по прописаном правилнику управљају, а посредно и искључиво право тужилачке стране као искључивог закупца овог посла у заштиту кога су „Правилник“ одборски и Наредба суда општин. издати. Апелациони суд налази, да је услед таквих постојећих повреда нанесених прописаном „Правилнику“ одборском и „Наредби“ суда општинског, суд општински био дужан као извршни орган одлука одборских (чл. 87. и 95. тач. 1. зак. о општи-

нама), да се према постојећим представкама о нанесеним повредама одборском „Правилнику“ и „Наредби“ суда, па према томе посредно и уговорном искључивом праву тужилачке стране као закупцу, стави у покрет, јер је као надлежан извршни орган одлука одбора општинског као јавно-правне личности и законом позван, да у смислу своје издате наредбе, одржи у важности прописани „Правилник“ кажњавањем таквих лица казном прописаном „Правилником“, и на тај начин посредним путем оваквим кажњавањем спречава конкурисање и заштићује искључиво право закупчево у коме су циљу прописани „Правилник“ од стране одбора као јавно правне личности и „Наредба“ суда општинског као надлежног органа општинског за одржавање „Правилника“ у важности и сили.

Најзад стављању у покрет суда општинског ради кажњавања конкурената односно постојећих повреда прописаних његовим правилником дужност је била и самог одбора општинског који је као јавно правно тело прописао „Правилник“ за заштиту закупљеног тужиочевог посла и који је као надзорно тело имао дужност да према постојећим представкама води надзор над радом суда општинског као свог извршног органа који је имао да одржава у важности прописани „Правилник“ и у ком је циљу и наредбом својом позвао грађане на поштовање истог запретив повреду применом прописане казне (чл. 87 и тач. 1. чл. 95. зак. о општинама), у вези § 386. крив. законика).

Како пак тужена општина београдска ни у каквом облику својих разних својстава није предузимала по постојећим повредама достављеним јој представкама тужилачке стране као закупца који је трпео штету посредно од тих инфракција појединих грађана „Правилнику“ и „Наредби“, да се суд општински стави у покрет и кажњавањем спречи конкуренте у вршењу закљученог посла, заштићујући на тај начин у смислу „Правилника“ свога и „Наредбе“ суда, искључиво право тужиочево, нити се је и сам суд општински стављао у покрет непосредно по представкама тужилачке стране, као прва и непосредна власт општинска с једне стране а с друге и као извршни орган одлука одборских који је имао да одржи у важности прописани „Правилник“ одборски, то Апелациони Суд налази да у тој њиховој нерадњи и лежи основ одговорности тужене општине Београдске као закуподавца да према одредбама §§ 677-705 грађ. зак. накнади тужилачкој страни као закупцу претрпљену спорну штету, као што је то Апелациони Суд у пресуди својој којом је одобрио пресуду првостеп. суда утврдио.

2.) Исто тако Апелациони Суд налази да не може опстати ни онај други разлог у примедбама Касационог Суда, на коме оне заснивају такође неодговорност тужене општине за накнаду спорне штете тужилачкој страни; на име, Касациони Суд узима, да тужена општина уговором и није примила на себе никакву обавезу да заштити тужилачкој страни искључиво право изношења ђубрета. То се,

вели Касациони Суд у примедбама, види из тач. 13. прописаног „Правилника“ по коме тужилачка страна нема право ни на какву накнаду, чак ни у случају ако би власти (управне или судске) оспориле и само право на концесију. Али овде није у питању обим и једна иста страна каквог уговорног права па да би се могло закључити како то чине примедбе Касационог Суда, да кад општина не одговара за случај да тужилачка страна цело право на концесију изгуби, да онда у толико мање може одговорати за случај кад је тужилачка стране спречена да те концесије у свему пространству ужива.

Искључиво право на изношење ђубрета може се посматрати са две различне стране. Као чисто повластица општинска односно као право које је само њој признато да врши и као једно приватно право које може бити предметом уговора о закупу између ње и трећих лица. Наведена тач. 13 „Правилника“ предвиђа случај да управне или судске власти не признају општини право на давање појединцима под закуп тога свога искључивог права изношења ђубрета и лишава тужилачку страну сваке накнаде у томе случају, што значи, да је ово општинско право у тој тачци посматрано само са гледишта да ли оно може бити предметом закупа, односно предвиђен је тај случај да општини не буде признато да може то право да врши преко свог закупца и онда да тужилачка страна као закупца и нема право на никакву накнаду. Проширивање ове клаузуле из тач. 13. „Правилника“, којом је општина ослобођена сваке одговорности на накнаду

у случају да јој се не призна давање тог права под закуп, и на случај кад јој то право признато од надлежне власти као што је овде случај, па га она дала тужилачкој страни под закуп, уговором произвољно је, као што је произвољан и закључак да с тога за општину не постоји обавеза и дужност да штити закупно право закупцу од нелојалних конкурената који му вређају исто и штете му наносе. На против чим је општини признато да може давати то право под закуп па га је она и дала тужилачкој страни и закљученим уговором о закупу није изречно себе ослободила заштите и одговорности у случају кад то искључиво право, трећа лица, закупцу враћају на његову штету, — она је као закуподавац, по природи самог уговора о закупу и одредбама грађ. законика у глави XXV., која регулишу узајамна права и дужности уговарача као допуна вољи уговарача дужна заштиту закупцу као што је то Апелациони Суд у разлозима своје пресуде и утврдио. А овде у толико пре што је општински одбор прописао „Правилник“ у циљу заштите тога закупљеног права тужилачке стране, који је „Правилник“ основица самом уговору о закупу.

Са изложенога и разлога у пресуди Апелац. Суда којом је одобрена пресуда првостепеног суда, Апелациони Суд остаје при својој пресуди и дајући ове против-разлоге, шаље на основу § 332 гр. суд. пост. овај предмет Касационом Суду да у Општој Седници изволи донети своју одлуку.

Преседник Суда

деловођа — секретар

Касациони Суд, у општој седници својој, од 8. маја, усвојио је примедбе свога III одељења, а одбацио противразлоге Апелационог Суда са 8 против 6 гласова.

Пуштам овде последњи акт овога, по мене кобнога спора, са општином:

Касациони Суд у Београду

8. маја 1912. год.

Бр. 5981.

ПРЕПИС.

Апелационом Суду

У име Његовог Величанства Краља Србије Петра I. Касациони Суд Краљ. Србије у општој седници својој састављеној на основу § 16. устројства Касац. Суда од 20. фебруара 1865. год. разгледао је како пресуду суда Апелационог од 31. Јануара 1912. год. Бр. 735 изречену у спору стец. масе Петра Марића, бив. концесионара овд. противу општине београдске, због накнаде штете; примедбе III одељења Касационог Суда од 17. марта 1912. г. Бр. 3668., учињене на ову пресуду противразлога I одељ. Апелационог Суда од 7. Априла 1912 г. Бр. 2451. тако и остала акта предмета овог, па је нашао: да су примедбе Касационог Суда закону саобразне, а да не стоје противразлози Апелационог Суда. Зато Касациони Суд одбацује речене противразлоге Апелационог Суда и усвајајући поменуте примедбе свога III одељења на основу § 332. грађ. суд. пост. враћа акта на даљи поступак по закону.

Деловођа-секретар
Мил. С. Нешкових.

Председник Суда
Мих. Јовановић.

Већином од два гласа општа седница Касационог Суда налази, да *општина београдска није ни у колико крива за не само лабаво вршење, него за намерно невршење уговорних обавеза.*

Да је општина крива, и као таква и осуђена је од 12 судија Првостепеног, Апелационог и Касационог суда, а за некриву су је *прогласили 10 судија и она је сјор добила!!!!*

Да ме је већина Касационог Суда, без довољно посвете у сам спор, *макла на душу у што верујем и вероваћу и с оне стране гроба.*

Како сам грозно овом пресудом погођен, довољно је кад кажем, да ћу после продаје моје куће и свега што ми се у кући налази (јер немам ничега ни жениног ни дечјег) — **остати дужан још најмање 20.000 динара !!!!...**

За овакав исход овога спора *имам доста да захвалим и садањем часнишћу општинском које је чланчићима и белешкама пројураним од целе тшамје само у два и што ојскурна лисћа* — овај спор неверно представљало као атак на општинску кесу.

Не мањи је и мој део кривице у томе, *што нисам одмах, после пада под сјечај, упустио да ми се прода све што имам, него сам, на своју сопствену штету, уздржавао да ми се и та срамота не догоди, а то је код већине Касационог Суда од пресудног значаја било, јер се приликом доношења пресуде утврдило, да Марић држи у поседу кућу, кола, коње и све остало, и да и сада са истима ради као и пре, и да је према томе причињена ми штета фиктивна!!!!...*

Мислио сам да се бар сада у овој земљи суди по писаним законима, а не по расположењу или нерасположењу или стеченом уверењу и то је оно што ме — *колико и материјална пројаси* — боли. Моје најлепше године провео сам у затвору, борећи се да се у овој земљи једном у истини зацари слобода и правда, а каква фатална награда! *Данашње правосуђе нађе да прогуша једнога свога одушевленог борца из минулих година!!!...*

Да ми је овом пресудом Касационог Суда нанета неправда, позивам се и на мишљење четворице мојих личних пријатеља — адвоката, који су све ове податке имали у рукама, и сви понаособ изјавили су ми да ће општина бити осуђена, ако се не поравна.

Предајући све ово јавности чиним последњу материјалну жртву, колико ради обавештења мојих многобројних пријатеља и познаника толико и ради апела на све правнике у Краљевини Србији, молећи их, да све ово пажљиво прочитају, па да ми јаве *има ли за ошшину београдску суда у овој земљи за овакву њену радњу?!!!...*

*

Остаје ми још, да правницима, државницима и политичарима, поводом ове моје ствари, упутим неколико питања :

1. Да ли принцип, *да незнање закона не извинява никога*, тежином својом, пада само на *приватно правна лица*, или и на *јавно правна лица*?

2. Да ли, у случају незнања закона, штету која из тога потиче, из невршења надлежном влашћу

потврђеног уговора, треба да сноси она страна, која уговором примљене обавезе није вршила, и тиме оштетила другу страну, или треба да је подноси она друга страна, која је све своје уговорене обавезе извршила? Из начина, којим је Касациони Суд решио ово питање излази, да неко — нарочито ако је јавно правно лице, — може, без икакве бојазни ма од какве кривичне или материјалне одговорности, *продајти и оно што нема*, и да, у томе случају, *штојему мора да сноси друга страна*. Међу тим, по нашем кривичном закону, у пословним односима међу приватним лицима, *кад неко прода оно што нема*, онда се то законом квалификује као **превара**, и учинилац такога дела одговоран је *и кривично и грађански*.

Питање које постављамо правницима, у овоме је :

Да ли јавна правна лица, по нашим законима могу радијти и оно, што се по њим истим законима, у односима међу приватним лицима, смајра као превара, и повлачи за собом и кривичну и грађанску одговорност?...

3. Кад јавна правна лица — у овоме случају општина, — по одобрењу позваних административних, надзорних власти државних, — закључе уговор, и приме на себе тачно одређене обавезе; када се такво јавно правно лице, општина, чак и користи одредбама тога уговора које њој иду у прилог, па прими закупну цену, и бесплатно изношење сметлишта из својих локала; када, најпосле, друга уговорна страна, због невршења уговорних обавеза

јавног правног лица, претрпи штету па и судски потражи за њу накнаду; када Суд, који у овом случају има да расправља о уговору, заснованом на одобрењу позваних надзорних државних власти, и потврђеном позваном државном влашћу, поништава сам уговор; најпосле, када се, на основу тога поништења, јавно правно лице, *које се користило свим бенефицијама из понишћеног уговора, ослобођава од сваке накнаде штете према приватном правном лицу*, које је све своје уговорне обавезе испунило, — онда се, збиља, не само сваком правнику, него и сваком мисленом човеку, само собом, намеће страшно питање:

Па, на чему онда постоји имовна безбедност држављана ове земље?!!!.....

Јер, ако правилно склопљени уговор једног јавног правног лица, *ни после одобрења од стране позваних надзорних власти државних, ни после потврде од стране државне власти,* — **нема вредности за другу страну**, нити ма у чему обезбеђује њена уговорна права — како се то показало у овом случају, — и ако такав уговор може бити поништен по том основу, што Суд, мимо за то позване органе државне власти, налази, да јавно правно лице није имало права улазити у обавезе, у које је ушло по одобрењу свих за то позваних инстанција државних (а то *мишљење* Суда, у овоме конкретном случају, врло је, врло *спорно*), — онда би из тога излазило: да и најправилније закључени уговори између јавно правних и приватно правних лица имају тежину и обавезну вредност само за при-

ватно правна лица, док јавно правна лица, по једном *непозваном* судском мишљењу, могу одрећи све своје уговорне обавезе.

У таком стању ствари, уговорна права приватно-правних лица, према јавно-правним лицима, висила би о схватању судија, које могу бити и независне, али које ипак могу и погрешити.

Што је још лепше, код таког схватања ствари *надлежност надзорних државних власти*, (овде : Министра Унутрашњих дела и Државнога Савета) **постаје са свим илузорна.**

Али, да узмемо, да се, у функцији Суда, налази већа гаранција, него у надзору Министра унутрашњих дела, и Државнога Савета, за правилност расправљања оваких питања (а у то је слободно посумњати), — то је ипак ваљало предвидети законом, и *законски утврдити* да таква решења Министра унутрашњих Дела и Држ. Савета подлеже разматрању земаљских Судова.

Тога, међу тим, по нашим законима нема.

И онда, правници, државници и политичари, имају поводом овога конкретног случаја, да одговоре на питање :

Да ли, овде, Касациони Суд, радом својим, није, ненадлежан и непозван, поништио једно несумњиво право двеју позваних инстанција државних, Министра унутрашњих дела и Држ. Савета, и закорачио у њихову област? ...

По моме дубоком уверењу : **Јесте.**

А да ли сме бити тога у правној држави?

Не сме.

*Па ипак што је урађено у Касационом Суду
Краљевине Србије, у мојем сиору са ојшшином.*

Августа, 1912. год.

Београд.

Петар Р. Марић.

